

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

132656

**HODNOTENIE LOKALIZAČNÝCH A REALIZAČNÝCH
PREDPOKLADOV PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU
VO VYBRANOM REGIÓNE**

2010

Dominika Poláková, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**HODNOTENIE LOKALIZAČNÝCH A REALIZAČNÝCH
PREDPOKLADOV PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU
VO VYBRANOM REGIÓNE
(Diplomová práca)**

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra regionálneho rozvoja
Školiteľ:	Ing. Viera Papcunová, PhD.

Nitra 2010

Dominika Poláková, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Dominika Poláková vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Hodnotenie lokalizačných a realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 20. apríla 2010

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie mojej školiteľke pani Ing. Papcunovej za cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Bc. Dominika Poláková

Hodnotenie lokalizačných a realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne

Diplomová práca, FEŠRR SPU v Nitre

Počet strán: 80, počet tabuliek: 15, počet príloh: 6.

Cestovný ruch ako priemysel voľného času ovplyvňuje viacero oblastí ekonomického a spoločenského života a prispieva i k hospodárskemu rastu, k zamestnanosti, k regionálnemu rozvoju a vplýva aj na kultúrny a sociálny život. Slovensko má priaznivé podmienky na rozvoj cestovného ruchu, disponuje predovšetkým prírodným potenciálom, zachovalou ľudovou architektúrou a kultúrno-historickými pamiatkami.

Cieľom diplomovej práce bolo hodnotenie lokalizačných a realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne – v okrese Čadca. Hlavný cieľ bol dosiahnutý pomocou nasledovných parciálnych cieľov:

- hodnotenia lokalizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne
- hodnotenia realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne
- návrhov na ďalší rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne

Predmetom hodnotenia bol okres Čadca.

V práci sa hodnotili predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Čadca pomocou ukazovateľov ako sú prírodné podmienky, kultúrno-historické podmienky a organizované podujatia, supraštruktúra, infraštruktúra a všeobecná infraštruktúra cestovného ruchu.

Na základe hodnotenia sa dospelo k návrhom rozvoja cestovného ruchu v okrese a to využitím prírodného potenciálu najmä na zimnú turistiku a letnú turistiku, využitím zachovalej ľudovej architektúry a tradícií na kultúrno-poznávací cestovný ruch a na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Kľúčové slová: cestovný ruch, lokalizačné predpoklady, realizačné predpoklady, regionálny rozvoj

Abstract

Bc. Dominika Poláková

Assessment of location and feasibility conditions for tourism development in the selected region

Thesis, FESRD SUA in Nitra

Pages: 80, number of tables: 15, number of attachments: 6.

Tourism as a leisure industry affects many areas of economic and social life and contributes to economic growth, to employment, regional development and impacts to cultural and social life. Slovakia has favorable conditions for tourism development in particular has a natural potential and preserved folk architecture, cultural and historical monuments.

The aim of this thesis was to assess the location and feasibility conditions for the development of tourism in a selected region - district Čadca. The main objective has been achieved through the following partial objectives:

- evaluation of location conditions for tourism development in the selected region
- assessment of the feasibility preconditions for tourism development in the selected region
- proposals for further development of tourism in selected region

The subject evaluation was Čadca district. This work evaluated the conditions for the development of tourism in the Čadca district by indicators such as natural conditions, cultural and historical conditions and events, superstructure, infrastructure and general infrastructure of tourism.

On the basis of the proposals was the development of tourism in the region and particularly the use of natural potential for winter tourism and summer tourism, the use of preserved folk architecture and traditions of the cultural-cognitive tourism and the development of rural tourism.

Keywords: tourism, localization assumptions, feasibility conditions, regional development

Obsah

Obsah	7
Zoznam skratiek a značiek.....	8
Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Charakteristika pojmu cestovný ruch	10
1.2 História cestovného ruchu	12
1.3 Druhy cestovného ruchu	15
1.4 Formy cestovného ruchu	16
1.5 Subjekt cestovného ruchu.....	19
1.6 Objekt cestovného ruchu	21
1.7 Trh cestovného ruchu a význam cestovného ruchu pre ekonomiku štátu	25
1.8 Región cestovného ruchu a jeho hodnotenie	28
2 Cieľ práce.....	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	33
3.1 Materiál a zdroje informácií	34
3.2 Metódy práce	34
4 Výsledky práce	35
4.1 Všeobecná charakteristika okresu Čadca	35
4.2 Hodnotenie primárnej ponuky cestovného ruchu	38
4.2.1 Prírodné podmienky	38
4.2.2 Kultúrno-historické podmienky	44
4.2.3 Organizované podujatia	46
4.3 Hodnotenie sekundárnej ponuky cestovného ruchu	50
4.3.1 Supraštruktúra cestovného ruchu	50
4.3.2 Infraštruktúra cestovného ruchu	55
4.3.3 Všeobecná infraštruktúra cestovného ruchu	57
4.4 SWOT analýza.....	61
5 Návrhy na ďalší rozvoj pre okres Čadca	65
Záver	67
Zoznam použitej literatúry	68
Prílohy.....	73

Zoznam skratiek a značiek

CHKO

Chránená krajinná oblasť

Úvod

Cestovný ruch je významným ekonomickým, sociálnym a kultúrnym činiteľom nazývaným i priemyslom voľného času. Z ekonomického hľadiska predstavuje v niektorých krajinách podstatnú časť jej príjmov a poukazuje na hmotnú a kultúrnu úroveň spoločnosti a na danosti krajiny. Cestovný ruch má pre Slovensko nesporný význam ako dôležitý faktor ekonomického rastu, má výrazný vplyv na viacero oblastí zahŕňajúc platobnú bilanciu štátu, zamestnanosť a regionálny rozvoj. Jeho vplyv sa odráža i na kultúrnom a sociálnom živote spoločnosti. Na dosiahnutie dlhodobého a udržateľného rozvoja tohto odvetvia je dôležité zabezpečiť mu adekvátne postavenie medzi ostatnými odvetviami a taktiež vytvoriť podmienky na jeho efektívny rozvoj. Slovensko disponuje veľkým bohatstvom prírodných zdrojov a kultúrnych tradícií. Tieto danosti sú využívané najmä na zimnú i letnú turistiku, na športovo-rekreačný cestovný ruch, kultúrno-poznávací, vidiecky a kúpeľný cestovný ruch.

Ponuku cestovného ruchu tvoria lokalizačné a realizačné predpoklady, ktoré ovplyvňujú jeho umiestnenie a rozvoj vo vybraných oblastiach. Lokalizačné predpoklady zahŕňajú prírodné podmienky, kultúrno-historické podmienky spolu s organizovanými podujatiami v danom území. Realizačné predpoklady umožňujú uskutočňovať požiadavky turistov a sú tvorené ubytovacími a stravovacími zariadeniami, cestovnými kanceláriami a turistickými informačnými centrami, zmenárňami a zábavnými zariadeniami ako aj obchodnou sieťou v danom území, športovo-rekreačnými a kultúrno-spoločenskými zariadeniami, dopravnou infraštruktúrou a ďalšími objektmi.

Okres Čadca sa nachádza pri hraniciach s Českou a Poľskou republikou v severozápadnej časti Slovenska a administratívne patrí do Žilinského kraja. Okres zahŕňa 20 obcí a 3 mestá s počtom obyvateľov 92 391. Územie je charakteristické bohatými prírodnými podmienkami, pričom takmer 53% územia patrí do Chránenej krajinnej oblasti Kysuce. Okrem prírodného potenciálu okres disponuje zachovalým kultúrno-historickým dedičstvom, ktorý je využívaný na kultúrno-poznávací cestovný ruch. V okrese sa nachádza viacero stredísk cestovného ruchu, ktoré sú orientované najmä na zimnú turistiku a letnú pešiu a horskú turistiku. V jednotlivých obciach a mestách sa pravidelne koná množstvo rôznych športových a kultúrnych podujatí vychádzajúcich najmä z tradícií, ktoré sú významné pre toto územie.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Charakteristika pojmu cestovný ruch

Jednu z prvých definícií cestovného ruchu (CR) formuloval rakúsky ekonóm Hermann v. Schullard v r. 1910, ktorý povedal, že cestovný ruch je súhrnom operácií, hlavne ekonomickej povahy, ktoré sa priamo vzťahujú na vstup, pobyt a pohyb cudzincov mimo alebo vnútri určitej krajiny, mesta alebo regiónu. (Michalová – Šuterová – Novacká et. al. 2001).

Kopšo et al. (1985) chápe cestovný ruch ako cestovanie a dočasný pobyt mimo miesta trvalého bydliska, obyčajne vo voľnom čase, a to za účelom rekreácie, rozvoja poznania a spojenia medzi ľuďmi.

Inak rozumie cestovnému ruchu Franke et al. (1984), ktorý uvádza, že do najširšieho významového zmyslu tohto pojmu patrí vykonávanie najrôznejších činností človeka pri prechodnom pobyte mimo jeho trvalého bydliska, pričom ale tieto činnosti nesmú byť vykonávané za účelom pravidelného zárobku u zamestnaneckej organizácie v mieste prechodného pobytu.

Medzi základné definície cestovného ruchu patrí vymedzenie podľa Kaspara (1995), ktorý chápe cestovný ruch ako súhrn vzťahov a javov, ktoré vyplývajú z cestovania alebo pobytu osôb, pričom miesto pobytu nie je hlavným ani trvalým miestom bývania a zamestnania.

Novacká – Kulčáková (1996) uvádzajú, že cestovný ruch tvorí súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo ich trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom ich cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť.

Podľa Goeldnera – Ritchie (2006) cestovný ruch je možné definovať ako procesy, aktivity a výsledky vyplývajúce zo vzťahov a interakcie medzi turistami, turistickými dodávateľmi, miestnej vlády, miestneho obyvateľstva a okolitým prostredím, ktorí sa podieľajú na prilákaní a pohostení turistov.

Kolektív autorov (2001) zhrnul všeobecnú podstatu cestovného ruchu. Tá spočíva v dočasnej zmene pobytu účastníka cestovného ruchu v inom konkrétnom prostredí, často vo voľnom čase za účelom oddychu, rozvoja poznania alebo kontaktu s ľuďmi.

Podľa definície Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) (1991) sa pod pojmom cestovný ruch v širšom slova zmysle rozumie všetok pohyb človeka mimo miesta bydliska okrem jeho cesty do práce počas doby kratšej ako jeden ucelený rok s cieľom zotavenia, kúpeľnej liečby, poznávania, kultúrneho i športového vyžitia a služobných ciest.

Foret – Foretová (2001) uvádzajú, že za cestovný ruch sa považuje činnosť osoby, cestujúcej na prechodnú dobu do miesta mimo svojho trvalého bydliska, pričom hlavný účel jej cesty je iný než vykonávať zárobkovú činnosť v navštívenom mieste. Môže sa však jednať o služobnú, obchodnú či inak pracovne motivovanú cestu, ktorej zdroj úhrady vyplýva z pracovného pomeru u zamestnávateľa v mieste bydliska alebo sídla firmy.

Lopušný (2001) charakterizuje cestovný ruch ako zložitý sociálno-ekonomický a priestorový jav, ktorého hlavným cieľom je uspokojovať potreby reprodukcie fyzických a duševných síl človeka a rozvíjať jeho osobnosť.

Podľa Hornera – Swarbrooka (2003) sa všeobecne cestovný ruch definuje ako krátkodobý presun ľudí na iné miesta ako sú miesta ich obvyklého pobytu za účelom pre nich príjemných činností.

Podľa Gúčika et al. (2004) je cestovný ruch súbor činností zameraných na uspokojovanie potrieb súvisiacich s cestovaním a pobytom osôb mimo miesta trvalého bydliska a zvyčajne vo voľnom čase. Ich cieľom je odpočinok, poznávanie, zdravie, rozptýlenie a zábava, kultúrne a športové vyžitie, služobné cesty, t.j. získanie komplexného zážitku.

Smernica Rady 95/57/ES (1998) ustanovila definíciu cestovného ruchu ako činnosť ľudí cestujúcich a zdržiavajúcich sa mimo miesta svojho obvyklého prostredia počas najviac jedného roku s cieľom rekreácie, obchodu alebo z iného dôvodu.

Habán – Otepka (2004) uvádzajú, že cestovný ruch je mnohostranným odvetvím, ktoré zahŕňa najmä dopravu, turistické zariadenia poskytujúce ubytovanie a stravovanie, infraštruktúru cestovného ruchu, služby cestovných kancelárií, sprievodcovské služby, turistické informačné systémy a ďalšie služby spojené s tzv. sprievodnými programami. Cestovný ruch je podľa autora zaradený do nevýrobných činností, do terciárneho sektora, teda do sektoru služieb. Služby cestovného ruchu slúžia na uspokojovanie základných ľudských potrieb, prispievajú ku zvyšovaniu životnej úrovne a k lepším možnostiam využívania voľného času.

1.2 História cestovného ruchu

Podľa Ondriša (1996) fenomén cestovného ruchu existuje už veľmi dlho. Je samozrejmé, že vývoj spoločnosti podmieňoval aj jeho rozvoj, ale počiatky aktivít, ktoré sú základom cestovného ruchu, už možno datovať do dôb, kedy sa síce takto nenazýval, ale v skutočnosti sa už realizoval. V antickom Grécku, v tom čase v uznávaných kúpeľoch Epidauros liečil ľudí, ktorí hľadali svoje stratené zdravie. Katagoigon, čiže dom pre host'ov s jeho kapacitou 160 izieb, by sme v súčasnosti nazývali hotelom, ktorý sa orientuje na segment účastníkov kúpeľného a liečebného cestovného ruchu. Ubytovacie hostince v Lýdii tzv. karavanseraje boli útočiskom pre tmavou nocou a únavou pre obchodníkov v karavánach s tovarmi, ale i kráľovských splnomocnencov so sprievodcami. Podľa autora sú to počiatky ubytovacích a doplnkových služieb cestovného ruchu pre v súčasnosti tzv. obchodných cestujúcich, alebo služobne cestujúcich. Veštiareň v Delfách bola uctievaná v celom Grécku a v modernom slovníku by sa možno hovorilo o incentívnom alebo kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu.

Borovský – Smolková – Niňajová (2008) uvádzajú, že rekreačný cestovný ruch v stredoveku bol výhradnou doménou šľachty, ktorí však využívala na ubytovanie vlastné sídla, budované prevažne v oblastiach, ktoré poskytovali v tom čase obvyklé rozptýlenie, akým bol napríklad lov zver. V 18. st. sa začali rozvíjať predovšetkým kúpeľné miesta, či už liečebné alebo ozdravné. Štúdium histórie cestovného ruchu poukazuje na to, že turizmus je najmä spoločenský produkt, ktorý je prepojený s ďalšími aspektmi spoločensko-ekonomického rozvoja, ako je príslušnosť k spoločenskej vrstve, charakter turistickej atrakcie a spôsob prepravy. V 19. a 20. st. bol cestovný ruch podľa autorov predovšetkým fenoménom strednej sociálnej vrstvy. U robotníckej triedy sa začal objavovať v medzivojnovom období a jeho výrazný rozmach začal po 2. sv. vojne. Hlavnými atrakciami v tomto období boli najmä prímorské a horské oblasti. Medzi hlavné motívy cestovania v tej dobe patril únik z mestského prostredia. História moderného cestovného ruchu je úzko prepojená s rozvojom foriem osobnej prepravy. Kým parná lokomotíva formovala vývoj turizmu v 19. st., bicykel, auto a lietadlo v 20. st. Významný rozvoj sa zaznamenal v posledných dekádach 19. st. a tento rast pokračoval aj začiatkom 20. st. Rast prerušila 1. sv. vojna, no dvadsiate a tridsiate roky znamenali znova prudký nárast cestovateľ'ov/turistov najmä v európskych krajinách. Po 2. sv. vojne sa moderný cestovný ruch stal

najdynamickejším odvetvím svetovej ekonomiky. Dnes sa mu prisudzuje tretie miesto za ropným a automobilovým priemyslom.

Habán – Otepka (2004) vymedzujú dve historické etapy vývoja cestovného ruchu.

1. etapa: - vznik voľného času,
 - majetkové rozdiely medzi ľuďmi,
 - mierový život,
 - objavy, vynálezy, doprava,
 - veľkomestá a pobrežia (sústredenie klientely),
 - cestovný ruch – len bohatí (stredná vrstva nemala voľný čas),
 - nevyskytovala sa sezónnosť,
 - obdobie končí 1. sv. vojnou.
2. etapa: - vznik podnikateľskej vrstvy,
 - vznik administratívy a úradov,
 - ekonomika, hranice štátov, colnice,
 - 1920 – 1. cestovná kancelária ČEDOK, od r. 1993 SATUR,
 - revolučný vplyv dopravy,
 - sezónnosť (zimná, letná),
 - vznik špecializovaných škôl (hotelové školy, odbor kuchár, čašník,...),
 - zabrzdenie vývoja počas 2. sv. vojny,
 - stagnácia v povojnovom období (1945 – 1948),
 - nástup masovosti v cestovnom ruchu po roku 1948 (vznik ROH),
 - začiatok cezhraničného cestovného ruchu (1953 – 1968),
 - móдне vlny v cestovnom ruchu.

Jarábková (2007) uvádza, že cestovanie v Európe sa rozvinulo so vznikom obchodných Jantárových ciest, ktorých hlavné trasy spájali severné časti kontinentu s južnými. Na základe archeologických nálezov možno doložiť existenciu štyroch hlavných trás týchto ciest (Hamburg – Marseilles, Lübeck – Benátky, Kráľovec – Rijeka, severná časť Baltického mora – Čierne more). Prepojenie dvoch kontinentov zabezpečila ďalšia obchodná cesta „Hodvábna cesta“, ktorej trasa viedla z čínskeho mesta Huang-ho na západ do Európy. Aj územím Slovenska prechádzalo niekoľko

dôležitých obchodných ciest. Medzi najstaršie patrí jedna z trás Jantárovej cesty, ktorá viedla z východného Pruska cez Poľsko na Moravu až k Dunaju. Druhou významnou trasou bola tzv. „Česká stezka“, ktorá spájala Nemecko, Prahu, Brno a pokračovala územím Slovenska cez Holič, Senicu, Jablonicu, Trnavu až do Maďarska. Treťou obchodnou cestou bola „Olomoucká cesta“. Jej trasa viedla z mesta Olomouc cez Hradište, Strážnicu, údolím Moravy, cez Malé Karpaty do Bratislavy. Všetky cesty križujúce územie Slovenska slúžili predovšetkým obchodným účelom. Podobne ako sa historicky menil spôsob cestovania a používanie dopravného prostriedku, menil sa i dôvod ciest. Najvýznamnejšie dôvody cestovania v minulosti boli obchodné, náboženské, zdravotné, kultúrne, vedecké, objavné, športovo-rekreačné, politické a vojenské. Podľa autorky so vznikom novej strednej vrstvy sa rozvinulo i podnikanie v cestovnom ruchu a objavili sa i prvé zariadenia cestovného ruchu (hotely, hostince, liečebne, športové zariadenia). Ďalšou podmienkou vzniku cestovného ruchu bol rozvoj dopravy. Cestovanie na vzdialené miesta podmienilo vznik prvých ubytovacích a stravovacích zariadení. Významnú podporu rozvoja cestovného ruchu znamenalo zavedenie sprostredkovateľských služieb prostredníctvom cestovných kancelárií. Na služby cestovných kancelárií resp. ich predchodcov nadväzuje rozvoj sprievodcovskej činnosti. Ďalej podporovalo rozvoj cestovného ruchu i zakladanie turistických spolkov a cestopisná literatúra.

Podľa Gúčika (2001) sa cestovný ruch ako odvetvie spoločenskej činnosti začal formovať koncom 19. a začiatkom 20. st. Novodobý cestovný ruch vznikol v období priemyselnej revolúcie vo vyspelých štátoch ako dôsledok technického, ekonomického a sociálneho rozvoja. Vznik a vývoj novodobého cestovného ruchu podľa autora predpokladá:

- a) možnosť slobodného pohybu ľudí. Cestovný ruch nemohol vzniknúť napr. vo feudalizme, kde bol nevoľník závislý od svojho pána;
- b) existenciu primárnej ponuky, ktorá je základom tvorby produktu ako predmetu spotreby v cestovnom ruchu;
- c) taký stupeň technického, ekonomického a sociálneho rozvoja, ktorý má za následok :
 - postupné skracovanie fondu pracovného času predlžovanie mimopracovného času, ktorý môže obyvateľstvo slobodne využívať;

-
- taký stupeň uspokojenia základných (biologických) životných potrieb, keď vzniká možnosť uspokojovať aj menej nevyhnutné (kultúrne) potreby, kam zaraďujeme aj potreby uspokojované v cestovnom ruchu;
 - výstavbu potrebných dopravných, ubytovacích, pohostinských, športovo-rekreačných a ďalších zariadení pre cestovný ruch.

V 20. st. dosiahol cestovný ruch podľa autora vysoký stupeň rozvoja na Zemi, stal sa súčasťou spotreby a životného štýlu obyvateľov najmä ekonomicky vyspelých štátov.

1.3 Druhy cestovného ruchu

Podľa Mariota (2000) druh cestovného ruchu bližšie špecifikuje motív, ktorý vedie obyvateľstvo k účasti na cestovnom ruchu. Vystihuje podstatu a charakter cestovného ruchu, pričom dôležitý je cieľ účasti. Praktický význam tejto klasifikácie spočíva v tom, že umožňuje rozdeliť účastníkov cestovného ruchu podľa ich prevažujúcich záujmov. Na základe nich možno určiť hlavné aktivity účastníkov a podľa toho odhadnúť aj osobitosti ich nárokov. Autor vymedzuje tieto základné druhy cestovného ruchu: rekreačný, kultúrny, spoločensky orientovaný, športový, profesionálne orientovaný cestovný ruch. Každý z týchto druhov sa ešte vnútorne člení.

Gúčík (2001) uvádza, že ak za základ posudzovania cestovného ruchu vezmeme motiváciu jeho návštevníkov, t.j. účel, pre ktorý cestujú a pobývajú prechodne na cudzom mieste, potom hovoríme o druhoch cestovného ruchu. Druhy cestovného nevystupujú v praxi v čistej podobe, ale vo vzájomnej kombinácii, pričom jeden býva dominantný. Autor vymedzuje druhy cestovného ruchu ako rekreačný, športový/dobrodružný, kultúrny, kúpeľný/zdravotný a obchodný cestovný ruch.

Druhy cestovného ruchu podľa Habána – Otepku (2004) vyjadrujú motívy a prevažujúce záujmy, ktoré vedú ľudí na účasť v cestovnom ruchu. K základným druhom, ktoré autori bližšie charakterizujú, patrí: rekreačný vrátane kúpeľného (zdravotného, liečebného), kultúropoznávací, športový (dobrodružný), spoločensky a profesionálne (obchodne) zameraný cestovný ruch. Podľa autorov medzi druhy patrí tiež tzv. nákupná turistika (shopping), ktorá je rozšírená predovšetkým v prihraničných oblastiach. Obvykle sa jednotlivé druhy cestovného ruchu vzájomne prelínajú a dopĺňajú, čím umožňujú účastníkom prežiť zaujímavé a rôznorodé zážitky počas ich dovolenky.

Foret – Foretová (2001) uvádzajú, že druhov cestovného ruchu môže byť v závislosti na zvolených kritériách celá rada. Za základnú považujú klasifikáciu podľa účelu (motívu, cieľa) a delia ho na:

- rekreačný cestovný ruch,
- kultúrno – poznávací cestovný ruch,
- náboženský cestovný ruch,
- vzdelávací cestovný ruch,
- spoločenský cestovný ruch,
- zdravotný cestovný ruch,
- športový cestovný ruch,
- dobrodružný cestovný ruch,
- profesionálny cestovný ruch,
- politický cestovný ruch,
- nákupný cestovný ruch,
- špecifický cestovný ruch.

Kolektív autorov (2001) považuje za druhy cestovného ruchu odlišné rozdelenie a to podľa miesta realizácie a vzťahu k platobnej bilancii (domáci a zahraničný), podľa dĺžky trvania (krátkodobý a dlhodobý), spôsobu úhrady (komerčný a viazaný) a podľa spôsobu zabezpečovania účasti (organizovaný a individuálny – neorganizovaný cestovný ruch).

1.4 Formy cestovného ruchu

Podľa Jarábkovej (2007) formy cestovného ruchu zohľadňujú klasifikáciu cestovného ruchu na základe rôznych kvalitatívnych charakteristík. Vyjadrujú pôsobenie vonkajších faktorov a vplyvov. Rôzne formy cestovného ruchu sa odvíjajú od rôznych triediacich kritérií resp. hľadísk. Na základe poznatkov zahraničných a domácich autorov, autorka zhrnula tieto hľadiská triedenia foriem cestovného ruchu: geografické, dĺžka pobytu, počet účastníkov, vek účastníkov, ročné obdobie, spôsob organizovania, spôsob financovania, vplyv na platobnú bilanciu, použitý dopravný prostriedok, spôsob ubytovania a prevažujúce miesto pobytu.

Borovský – Smolková – Niňajová (2008) klasifikujú rozdielne formy cestovného ruchu podľa:

-
- a) účelu návštev (napríklad využitie voľného času, dovolenky, kultúrne, športové, zdravotné cesty, návštevy priateľov, ale aj pracovné cesty vrátane konferencií),
 - b) trvania pobytu (víkendové pobyty, pracovné cesty, ale aj tradičné dovolenkové dlhodobejšie pobyty),
 - c) charakteru ciest (domáce alebo zahraničné),
 - d) typu destinácie (vidiecke, mestské, prímorské alebo horské),
 - e) vzdialenosti ciest (ďaleké alebo krátke cesty),
 - f) vekovej štruktúry účastníkov cestovného ruchu (deti, mládež, rodiny, seniori).

Definovanie uvedených kategórií cestovného ruchu má podľa autorov mimoriadny význam pre správne vybudovanie zariadení, organizácií a produktov, ktorých cieľom je maximálne uspokojenie účastníkov cestovného ruchu v príslušných segmentoch.

Podľa Mariota (2000) sa pri vymedzovaní foriem cestovného ruchu súbor jeho znakov delí na základe rôznych kvalitatívnych charakteristík, napr. časové rozloženie návštevnosti v priebehu kalendárneho roka, dĺžka pobytu, spôsob cestovania, územný pôvod účastníkov, vplyvu príjmov z cestovného ruchu na platobnú bilanciu štátu a podľa veku účastníkov.

Habán – Otepka (2007) rozdeľujú cestovný ruch z hľadiska foriem podľa:

- 1. ročného obdobia:
 - celoročný
 - sezónny
 - mimosezónny
- 2. dĺžky pobytu:
 - krátkodobý
 - dlhodobý
- 3. spôsobu cestovania a počtu účastníkov:
 - individuálny
 - kolektívny
 - masový
 - ekologický
- 4. miesta pôvodu účastníkov:
 - domáci
 - zahraničný
- 5. organizačných podmienok:
 - viazaný
 - voľný
- 6. veku účastníkov:
 - detský
 - mládežnícky

- rodinný

- seniorský

7. prevažujúceho miesta pobytu:

- mestský, prímestský, vidiecky, horský

a vysokohorský, prímorský.

Gúčík (2001) uvádza, že ak za základ posudzovania cestovného ruchu vezmeme rozličné príčiny, ktoré ho ovplyvňujú a dôsledky, ktoré prináša, hovoríme o formách cestovného ruchu. Formy cestovného ruchu umožňujú bližšie určiť podstatu cestovného ruchu z hľadiska potrieb a cieľov návštevníkov. To dovoľuje lepšie pripraviť produkt a ponúkať ho na trhu pre cieľovú skupinu návštevníkov. Autor rozlišuje tieto formy cestovného ruchu:

Tab. 1

Formy cestovného ruchu	
1. z geografického hľadiska	• vnútorný• národný• zahraničný• medzinárodný• regionálny
2. podľa počtu účastníkov	• individuálny• kolektívny (skupinový, klubový)• masový• ekologický
3. podľa veku účastníkov	• mládežnícky• rodinný• seniorský
4. podľa dĺžky účasti	• výletný• krátkodobý• víkendový
5. podľa prevažujúceho miesta pobytu	• mestský• prímestský• vidiecky• horský, vysokohorský• prímorský
6. podľa ročného obdobia	• sezónny (letný, zimný)• mimosezónny• celoročný
7. podľa spôsobu organizovania	• individuálna cesta• organizovaný zájazd (pobyt)
8. podľa použitého dopravného prostriedku	• železničný• lodný• letecký• autoturistika, mototuristika, karavaning
9. z hľadiska dynamiky	• statický (pobytový)• dynamický (putovný)
10. zo sociologického hľadiska	• návštevy príbuzných a priateľov• sociálny• etnický/genealogický

1.5 Subjekt cestovného ruchu

Subjekt cestovného ruchu podľa Jarábkovej (2007) vystupuje ako nositeľ dopytu resp. spotrebiteľ produktu cestovného ruchu a je ním v širšom slova zmysle účastník cestovného ruchu. Autorka ďalej uvádza, že z ekonomického hľadiska je účastníkom cestovného ruchu každá osoba, ktorá uspokojuje svoje potreby účasťou na cestovnom ruchu, spotrebou služieb, tovarov a voľných statkov. Pritom platí, že:

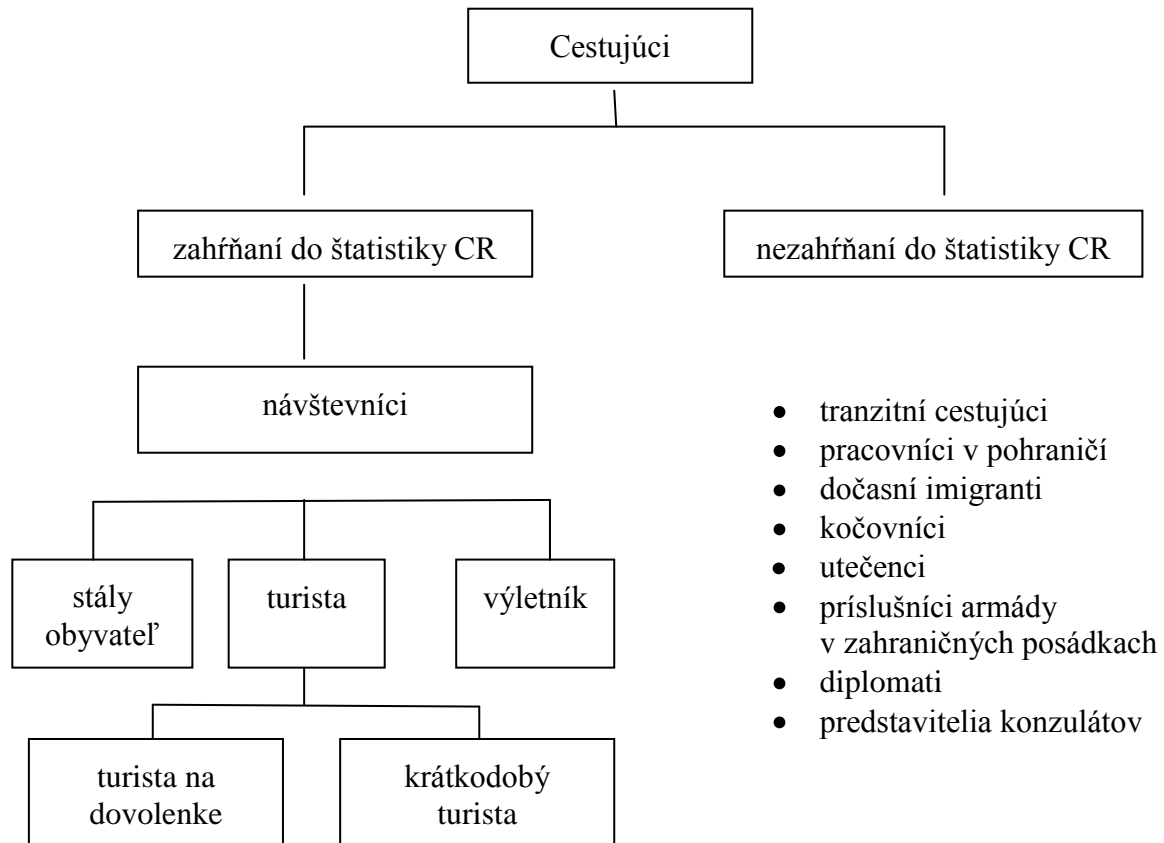
- nie je zahrnutý do všeobecnej migrácie obyvateľstva tzn. rozhodujúci motív účasti na cestovnom ruchu a dĺžka pobytu,
- počas účasti na cestovnom ruchu nevykonáva zárobkovú činnosť,
- vystupuje výlučne ako spotrebiteľ, tzn. že výdavky spojené s cestovaním a pobytom si hradí z prostriedkov, ktoré si priniesol so sebou.

Podľa Sniščáka (1997) účastníkom cestovného ruchu je osoba, alebo skupina osôb, ktorá vystupuje ako spotrebiteľ produktu cestovného ruchu. Autor uvádza, že štatistická komisia OSN odporučila a Svetová organizácia cestovného ruchu deklarovala rozlišovať účastníkov cestovného ruchu v nasledovných kategóriách:

- a) podľa dĺžky pobytu:
 - výletník (ekurzionista), resp. denný návštevník, t.j. osoba, ktorej pobyt je kratší ako 24 hodín,
 - turista, t.j. osoba, ktorej pobyt trvá minimálne jedno prenocovanie a maximálne 1 kalendárny rok.
- b) podľa krajiny pôvodu:
 - domáci turista alebo návštevník,
 - medzinárodný turista alebo návštevník.
- c) podľa dôvodu účasti na cestovnom ruchu:
 - dovolenkári, dôvodom je oddych (rekreácia, prázdniny, šport, kultúra a iné záľuby...),
 - služobne cestujúci, dôvodom sú nepravidelné povinnosti (obchodné rokovania, rodina, misia...).

Gúčík (2001) uvádza, že subjekt (návštevník) cestovného ruchu z ekonomického

hľadiska je každý, kto uspokojuje svoje potreby počas cestovania a pobytu mimo miesta trvalého bydliska spotrebou statkov cestovného ruchu. V praxi cestovného ruchu je dôležité rozlíšiť cestujúcich zo štatistického hľadiska na:

Zdroj: Gúčík, M. 2001. Cestovný ruch pre hotelové a obchodné akadémie. Bratislava: Mladé letá, 2001. 109 s. ISBN 80-10-00520-7.

Obr. 1

[Rozdelenie cestujúcich zo štatistického hľadiska]

Borovský – Smolková – Niňajová (2008) tvrdia, že v súvislosti s klasifikáciou cestovného ruchu je nevyhnutné rozlišovať nasledovné pojmy:

- Cestujúci - osoba na ceste medzi dvoma alebo viacerými krajinami, resp. medzi dvoma alebo viacerými miestami v rámci svojej krajiny trvalého pobytu.
- Návštevník - osoba cestujúca na miesto iné, než je jej zvyčajné prostredie na dobu kratšiu ako 12 mesiacov, kde hlavný účel cesty je iný než výkon aktivity platený z navštíveného miesta.
- Turista - návštevník, domáci alebo medzinárodný, ktorý zostane najmenej jednu

noc v hromadnom alebo súkromnom ubytovaní na navštívenom mieste (krajine). Cesty uskutočnené turistami, t.j. cesty s ubytovaním zaznamenané podľa mesiaca odchodu, sa klasifikujú ako cesty cestovného ruchu.

– Jednodňový návštevník - návštevník, ktorý nestrávi noc v hromadnom alebo súkromnom ubytovaní na navštívenom mieste (v krajine).

Na rozvoj cestovného ruchu podľa Habána – Otepku (2007) pôsobia aj vonkajšie faktory, ktoré priamo nesúvisia s cestovným ruchom, ale do značnej miery ovplyvňujú dopyt po cestovnom ruchu. Tieto faktory je podľa autorov možné rozdeliť do nasledovných oblastí:

1. *Demografické a sociálne faktory* – problém starnutia obyvateľstva, zvyšovanie počtu pracujúcich žien a tým aj zvyšovanie príjmov v rodinách, rast podielu jednočlenných domácností, rast vzdelanosti populácie, zvyšovanie počtu bezdetných manželstiev, väčšia možnosť migrácie obyvateľov, zväčšenie objemu voľného času a pod.
2. *Ekonomické faktory* – produkt cestovného ruchu nepatrí medzi základné životné potreby človeka. To znamená, že v prípade ekonomickej recesie ľudia výrazne znižujú osobnú spotrebu tohto produktu a preto naň vynakladajú menej času a prostriedkov.
3. *Politické a právne faktory* – politické zmeny v strednej a východnej Európe výrazne zjednodušili cestovanie a prepravu medzi západnou a strednou Európou. V rámci Európskej únie sa odstraňujú vnútorné hranice medzi krajinami, uľahčuje sa možnosť vycestovania zavádzaním bezvízového styku, ktorý sa rozširuje na stále väčší počet krajín. Na druhej strane politická nestabilita a terorizmus môže veľmi negatívne ovplyvniť cestovný ruch.
4. *Technické faktory* – technický pokrok a rozvoj, ktorý sa prejavuje najmä v leteckej doprave, v nových komunikačných technológiách a systémoch výpočtovej techniky robí cestovanie stále rýchlejšim, lacnejším a pohodlnejším s jednoduchým prístupom k informáciám a rezerváciám. Veľký dôraz je pritom kladený aj na bezpečnosť cestovania.

1.6 Objekt cestovného ruchu

Jarábková (2007) uvádza, že objekt cestovného ruchu reprezentuje ponukovú stranu na trhu cestovného ruchu a tvorí ho súbor voľných statkov, tovarov a služieb,

ktoré požaduje a spotrebúva účastník cestovného ruchu. Nositeľom ponuky cestovného ruchu je súbor činiteľov, ktoré ju vyvolávajú. Podľa autorky sú to najmä:

- cieľové miesto resp. stredisko cestovného ruchu so svojim rekreačným a kultúrno-historickým potenciálom,
- podniky cestovného ruchu, ktoré svojou kapacitou a kvalitou služieb ohraničujú rozvoj cestovného ruchu v cieľovom mieste,
- organizácie alebo inštitúcie cestovného ruchu, ktoré utvárajú rámec pre realizáciu ponuky na trhu cestovného ruchu.

Ponuka cestovného ruchu pozostáva z primárnej a sekundárnej ponuky.

Podľa Habána – Otepku (2004) samotnú existenciu a rozvoj cestovného ruchu v určitých oblastiach a strediskách ovplyvňujú tieto predpoklady: lokalizačné (prírodné a kultúrne), selektívne (objektívne a subjektívne) a realizačné (dopravné a materiálno-technické).

Tab. 2

Predpoklady cestovného ruchu	
1. Lokalizačné predpoklady	• <i>prírodné predpoklady</i> – súvisia s rozmanitosťou prírodného prostredia na Zemi. Prírodné prostredie je dané povrchom (reliéfom) územia, podnebiem (klímou), hydrologickými pomermi, rastlinstvom a živočíštvom, • <i>kultúrne predpoklady</i> – bezprostredne súvisia s historickým vývojom daného územia. Vplyv kultúrno-historických pamiatok na cestovný ruch je daný ich zvláštnosťami, umeleckou a historickou hodnotou.
2. Selektívne (simulačné) predpoklady	• <i>objektívne predpoklady</i> – zohľadňujú politické podmienky (vnútropolitická a bezpečnostná situácia), ekonomické predpoklady (dosiahnutá životná úroveň, fond voľného času, kvalita životného prostredia, demografické predpoklady (hustota osídlenia, veková štruktúra obyvateľstva a pod.), • <i>subjektívne predpoklady</i> – psychologické podnety ovplyvnené módou, reklamou, propagáciou cestovných kancelárií alebo stredísk cestovného ruchu, znalosti cudzích jazykov a mnohé ďalšie motívy.
3. Realizačné predpoklady	• <i>dopravné predpoklady</i> - patria medzi základné podmienky CR, ktoré rovnako určujú aj jeho masovosť, • <i>materiálno-technické predpoklady</i> – tvoria ubytovacie, stravovacie, zábavné, športové a iné zariadenia.

Zdroj: Habán, M. – Otepka, P. 2004. Agroturistika. Nitra : SPU v Nitre, 2004. ISBN 80-8069-451-6.

Primárnu ponuku podľa Gúčika (2001) tvorí prírodný a kultúrohistorický potenciál cieľového miesta, ktorý svojou príťažlivosťou dáva cestovnému ruchu dynamiku a charakteristickú podobu. Sekundárna ponuka zahŕňa všetky druhy zariadení a ich služby, ktoré musia byť k dispozícii na použitie v cestovnom ruchu. Ich rozsah a štruktúra závisí od primárnej ponuky.

Tab. 3

Členenie primárnej ponuky cestovného ruchu	
Prírodné podmienky	• geomorfologické pomery (vrcholy, jaskyne, vodopády, doliny, tiesňavy, skalné steny a mestá a pod.), • klimatické podmienky (teplotné pomery, vodné a snehové zrážky, veternosť, klimatické inverzie a pod.), • hydrologické podmienky (podzemné vody – chemické zloženie, liečivé účinky; povrchové vody – rieky, vodné nádrže a pod.), • biogeografické podmienky (flóra a fauna – les, arboréta, botanické záhrady, chránené oblasti, živočíšstvo a pod.).
Kultúrohistorické podmienky	• architektonické svetské pamiatky (hrady, zámky, kaštiele, technické diela, kostoly, kláštory a pod.), • umelecko-výtvarné diela (sochy, súsošia, pomníky, obrazy a pod.), • folklór (odevy, obydlia, kopanice, piesne zvyky, tradície a pod.), • archeologické náleziská, • miesta bojov, • kultúrno-osvetové zariadenia (divadlá, skanzeny, múzeá a pod.).
Organizované podujatia	• kultúrne podujatia, • športové udalosti medzinárodného a národného významu, • politicko – spoločenské udalosti, • obchodné udalosti.

Zdroj: Gúčík, M. 2001. Cestovný ruch pre hotelové a obchodné akadémie. Bratislava: Mladé letá, 2001. 109 s. ISBN 80-10-00520-7.

Podľa autora sekundárnu ponuku tvoria tri skupiny faktorov:

– Infraštruktúra cestovného ruchu - z vecného hľadiska ju predstavuje súbor zariadení a ich služieb, nevyhnutných na to, aby sa návštevník mohol v cieľovom mieste ubytovať, stravovať a vykonávať najrôznejšie rekreačné a kultúrne aktivity, typické pre cestovný ruch. Infraštruktúrne zariadenia majú za cieľ využiť funkcie primárnej ponuky. Ich hlavným poslaním je poskytnúť návštevníkovi možnosť využívať

voľný čas aktívnou formou, a tým prispieť k uspokojeniu potrieb a dopytu v cestovnom ruchu.

– Zariadenia všeobecnej infraštruktúry - v tomto procese majú rozličnú úlohu a to najmä zariadenia obchodnej, komunálnej, zdravotníckej a pod., ktorých služby sú nevyhnutné z hľadiska komplexnosti uspokojovania potrieb návštevníkov.

– Cieľové miesta v cestovnom ruchu - ponuka v cestovnom ruchu je veľmi rôznorodá a o jej koordináciu sa starajú inštitúcie cestovného ruchu, ktoré sú zodpovedné za vytváranie predpokladov na uspokojovanie potrieb a dopytu účastníkov cestovného ruchu. Cieľové miesta v cestovnom ruchu sú jednak strediská cestovného ruchu (napr. rekreačné strediská, kúpeľné miesta, mestá, areály termálnych kúpalísk, rekreačné obce), regióny cestovného ruchu (oblasti a podoblasti cestovného ruchu), a jednak štát ako cestovný cieľ v medzinárodnom cestovnom ruchu.

Ferner (1994) uvádza, že ponuka cestovného ruchu má niektoré osobitosti.

Tab. 4

Osobitosti ponuky v cestovnom ruchu	Vysvetlenie
• Ponuka cestovného ruchu sa skladá zo súboru výkonov• Výkony vytvárajú rôzne podniky, ktoré sú čiastočne v konkurenčnom postavení• Ponuku nemožno skladovať	- príroda, kultúra, infraštruktúra a supraštruktúra- strediská, obce, zväzy, hotelieri, majitelia horských dopravných prostriedkov
• Ponuka cestovného ruchu sa skladá: - z <i>nehmotných činiteľov</i>, ktoré nemožno priamo ovplyvniť a ľubovoľne rozmnožiť- z <i>hmotných činiteľov</i>, ktoré možno prispôbiť zmenám na trhu; zväčša sú podmienené investíciami	- krajina, podnebie, dejiny, umenie, spoločnosť – to sú <i>hlavné činitele</i> dovolenkového rozhodovania- doprava, ubytovanie, pohostinstvo, športové školy, športové zariadenia, horské dopravné zariadenia

Zdroj: FERNER, F. – K. 1994. Marketing cestovného ruchu v praxi. Bratislava : SPN, 1994. 154 s. ISBN 80-08-01978-6.

Podľa autora nositeľmi politiky ponuky v cestovnom ruchu sú predovšetkým ponúkajúci jednotlivých služieb, najmä cestovné kancelárie, hotelieri, majitelia pohostinstiev, majitelia kúpeľov, prípadne aj obce ponúkajúce infraštruktúru, všeobecne prístupné športové zariadenia a pod.

1.7 Trh cestovného ruchu a význam cestovného ruchu pre ekonomiku štátu

Foret – Foretová (2001) definujú trh cestovného ruchu ako ekonomické prostredie, v ktorom sa konfrontuje ponuka s dopytom, prípadne s potrebami zákazníkov a cena s kúpnu silou. Keďže potreby a dopyt zákazníkov i ich možnosti sú rozdielne, aj ponuka by mala byť zodpovedajúco diferencovaná.

Podľa Novackej – Kulčákovej (1996) sa trh neustále vyvíja, mení a prináša nové príležitosti pre podniky cestovného ruchu aj pre klientov. Podnikateľské subjekty sa musia usilovať o získanie čo najkomplexnejších informácií o trhu, o svojich klientoch, aby im svojou ponukou pomáhali získať potrebný produkt v správnom čase, na takom mieste, ktoré je pre klienta prijateľné, a za správnu cenu. Nestačí však len reakcia na požiadavky klienta, ide o viac: o predvídanie potrieb a želaní, poznanie problémov i motívov a na ich základe schopnosť formulovať, aké želania by mohol klient mať. Autorky ďalej uvádzajú, že stav a vývoj na trh cestovného ruchu poskytuje nepretržitý tok informácií, ktoré sa sledujú, analyzujú, a na ich základe možno predvídať smer budúceho vývoja. Široká škála informácií poskytuje poznatky o tom, ako by sa mal produkt cestovného ruchu tvoriť a predávať, aké služby v rámci produktu poskytovať, ako by sa mala tvoriť cena, ako robiť podpora predaja vrátane reklamy, aby boli spokojní klienti.

Jarábková (2007) uvádza, že odlišnosti trhu cestovného ruchu od trhu tovarov a služieb vyplývajú z určitých špecifik cestovného ruchu:

- na trhu cestovného ruchu sa realizujú tovary aj služby, pričom prevládajú služby cestovného ruchu,
- časť tovarov a služieb ponúkajú špecializovaní producenti – nositelia ponuky a realizujú sa výlučne na trhu cestovného ruchu (cestovné kancelárie) a časť tovarov a služieb sa realizuje na tovarovom trhu, v rámci ktorého sa uspokojujú potreby aj iných subjektov ako sú účastníci cestovného ruchu. To znamená, že trh cestovného ruchu a tovarový trh sú vzájomne úzko previazané trhy.
- trh cestovného ruchu je na rozdiel od iných trhov výrazne ovplyvňovaný mimoekonomickými faktormi (prírodné a antropogénne podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, technická vybavenosť územia ap.)

- vytváranie podmienok pre fungovanie trhu cestovného ruchu je dlhodobý a investične náročný proces (predpokladá rozsiahle investície do infraštruktúry cestovného ruchu ale i všeobecnej infraštruktúry),
- na trhu cestovného ruchu dochádza k vzájomnému prepojeniu národnej ekonomiky s ďalšími zahraničnými ekonomikami – spolupráca na trhu cestovného ruchu má medzinárodný charakter,
- osobitosti trhu CR sa prejavujú v znakoch ponuky a dopytu CR,
- na trhu CR dochádza k miestnemu a časovému spojeniu poskytovania služby a momentu jej spotreby, čím vzniká viazanosť služieb cestovného ruchu na určitý čas a rekreačný priestor (napr. poskytnutie kúpeľnej služby je viazané na výskyt prírodného liečivého zdroja),
- účastník CR vystupuje na trhu CR ak neanonymný spotrebiteľ, čím sa odlišuje od ostatných spotrebiteľov na trhu tovaru alebo služieb,
- na trhu CR sa realizujú predovšetkým služby a z ich povahy vyplýva, že nie je možné ich produkovať do zásoby,
- služby v CR nie je možné si vopred vyskúšať a preto konkurencieschopnosť na trhu CR závisí najmä od ovládania marketingu a etablovanej značky cieľového miesta,
- pre trh CR je charakteristická sezónnosť,
- trh CR je determinované prírodnými faktormi a ďalšími nepredvídateľnými vplyvmi (počasie).

Podľa Gúčika (2001) sa osobitosti trhu cestovného ruchu prejavujú v znakoch dopytu a ponuky. Tvorba nového trhu cestovného ruchu je dlhodobý proces, ktorý vyžaduje jednak investície na vybudovanie infraštruktúry cestovného ruchu, a jednak náklady na propagáciu, aby sa cieľové miesto/štát ako cestovný cieľ dostalo do povedomia návštevníkov. Cieľom rozvíjania trhu CR je na jednej strane uspokojovanie potrieb a želaní návštevníkov a na druhej strane dosahovanie prosperity producentov služieb a tovaru (podnikov) a cestovného ruchu ako celku. Autor uvádza, že mechanizmus trhu cestovného ruchu tvoria viaceré prvky:

Tab. 5

Prvky mechanizmu trhu cestovného ruchu
• producenti a sprostredkovatelia služieb a tovaru (podniky cestovného ruchu),
• možnosť vstupu nových domácich a zahraničných podnikateľských subjektov na trh

vrátane kapitálu s cieľom vytvoriť konkurenčné prostredie,
• existencia primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu,
• efektívny dopyt domácich a zahraničných návštevníkov,
• využívanie ekonomických nástrojov, najmä autonómnej tvorby cien spotrebných statkov cestovného ruchu (služieb a tovaru), ktoré sú predmetom spotreby v cestovnom ruchu,
• stratégia riadenia podnikov založená na výskume trhu a uplatňovaní nástrojov marketingu v praxi.

Zdroj: Gúčik, M. 2001. Cestovný ruch pre hotelové a obchodné akadémie. Bratislava: Mladé letá, 2001. 109 s. ISBN 80-10-00520-7.

Borovský – Smolková – Niňajová (2008) uvádzajú, že význam cestovného ruchu pre ekonomiku spoločnosti je oveľa väčší než jeho vplyv na zahraničnoobchodnú bilanciu. Celosvetovo sa udáva, že jeho podiel na HDP predstavuje asi 11% - 13% a zamestnáva viac ako 11% zamestnancov. Ekonomický potenciál cestovného ruchu je obrovský, najmä vďaka rastúcej životnej úrovni mnohých krajín, ako aj pokračujúcej globalizácií. Multiplikačný efekt robí, podľa odborníkov, z cestovného ruchu odvetvie budúcnosti. Podiel cestovného ruchu na tvorbe HDP je v jednotlivých krajinách veľmi rozdielny. Podľa autorov je už dnes v mnohých krajinách odvetvím, v ktorom vzniká najviac pracovných príležitostí. Európa je vďaka rozmanitej ponuke destinácií najnavštevovanejším regiónom sveta. Stále narastá počet turistov do Európy z Číny, ale aj z iných rýchlo sa rozvíjajúcich trhov ako Ruska a Indie, kde hospodársky rozvoj rapídne zvyšuje podiel obyvateľstva, ktoré si môže dovoliť takýto druh spotreby. Aj keď rast návštevnosti ázijských krajín bude mať najvyššiu dynamiku, dominujúce postavenie zostane Európe, ktorá by sa mala podieľať na celosvetovom cestovnom ruchu takmer 46%, kým v roku 1995 to bolo 60%.

Z hľadiska významu cestovného ruchu Habán – Otepka (2004) vymedzujú tieto prínosy cestovného ruchu (hodnotené z makroekonomického hľadiska):

- priaznivo ovplyvňuje zamestnanosť;
- podieľa sa na tvorbe HDP;
- prispieva do platobnej bilancie štátu (devízové príjmy);
- tvorí príjmy štátneho rozpočtu;
- má vplyv na príjmy rozpočtov regiónov;
- priaznivo pôsobí na investičné aktivity.

Autori ďalej uvádzajú vplyv cestovného ruchu na niektoré sektory národného hospodárstva:

Tab. 6

[Vplyvy cestovného ruchu na niektoré sektory národného hospodárstva]

Priamy vplyv	• ubytovacie a stravovacie zariadenia, cestovné kancelárie, turistické informačné kancelárie;• autobusová, železničná a letecká doprava, prenájom automobilov, autoservisy, čerpacie stanice pohonných hmôt, taxislužby;• bankové a peňažné inštitúcie;• múzeá, divadlá, kultúrne pamiatky, turistické atraktivity, kúpeľníctvo;• spomienkové predmety, suveníry, mapy, katalógy;• športové zariadenia, zábavné parky...
Nepriamy vplyv	• stavebný priemysel, výroba potravín a nápojov, výroba dopravných prostriedkov, odevný priemysel, výroba športových potrieb;• komunikačná sieť;• platené služby obyvateľstvu, predajná sieť;• poradenstvo, vzdelávanie, kultúra;• krajinotvorba, poľnohospodárstvo...

Zdroj: HABÁN, M. – OTEPKA, P. 2004. Agroturistika. Nitra : SPU v Nitre, 2004. ISBN 80-8069-451-6.

Cestovný ruch má okrem priamych ekonomických vplyvov podľa autorov aj ďalšie neekonomické vplyvy. Prináša účastníkom radosť z poznania iných zvykov a kultúr, prírodných krás, historických pamiatok a to pri cestách zahraničných aj domácich.

1.8 Región cestovného ruchu a jeho hodnotenie

Belajová – Fáziková (2008) uvádzajú, že región z pohľadu regionálnej ekonomiky je priestorovým podsystémom krajiny, ktorý charakterizuje určitá priestorová štruktúra a úroveň ekonomického a sociálneho rozvoja. Je teda nielen priestorovou, ale aj ekonomickou a sociálnou jednotkou.

Buček (1992) definuje región ako geograficky ohraničené územie, ktoré disponuje súborom kvalitatívnych a kvantitatívnych podmienok na sformovanie diverzifikovaného územno-hospodárskeho sociálneho systému, v ktorom je vysoká intenzita ekonomických a sociálnych vnútorných väzieb, rozvíja optimálne väzby s inými územiami a je schopné reprodukovať rastové potreby prevažne z vlastných zdrojov.

Jarábková (2007) z hľadiska cestovného ruchu pod pojmom región cestovného ruchu chápe každú územnú jednotku, rôznej veľkosti, ktorá disponuje predpokladmi pre rozvoj cestovného ruchu. Uvádza, že pri definovaní regiónu cestovného ruchu sa v praxi používajú obvykle tri prístupy, a to administratívny, geografický a funkčný.

Tödting - Maier – Buček (1998) vymedzujú regióny ako oblasti, ktoré vznikajú spájaním prvkov podsystemov priestorovej štruktúry podľa určitých obsahových kritérií do rozmanitých funkčných a hierarchicky usporiadaných územných celkov.

Gúčik (2001) uvádza, že cestovný ruch sa rozvíja zvyčajne tam, kde sa nachádza vhodná primárna ponuka, t.j. kde sú objekty rekreačných a kultúrnych aktivít cestovného ruchu. V takomto priestore zvyčajne nie sú významnejšie ekonomické aktivity ťažobného a spracovateľského priemyslu, prípadne intenzívna poľnohospodárska výroba. Tam, kde je primárna ponuka cestovného ruchu najatraktívnejšia, je predmetom ekonomického zhodnocovania a stáva sa nástrojom rozvoja regiónu. Cestovný ruch môže mať v týchto podmienkach rozličné postavenie ako ekonomická aktivita. Podľa autora cestovný ruch v regióne/stredisku:

- a) ovplyvňuje tvorbu nových pracovných príležitostí pre miestne zdroje práce vtedy, ak sa zamestnáva obyvateľstvo daného regiónu. Tým sa zastavuje pokles domáceho obyvateľstva, ktoré v dôsledku nedostatku pracovných miest zvyčajne odchádza za prácou do iných regiónov;
- b) ovplyvňuje zárobnú situáciu miestneho obyvateľstva, stimuluje jeho dopyt, vytvára príležitosti pre podnikateľské aktivity, aktivuje rozvoj poľnohospodárskej výroby, remesiel, obchodu a tak zlepšuje hospodárske a sociálne pomery miestneho obyvateľstva;
- c) stimuluje rozvoj technickej infraštruktúry a sociálnej infraštruktúry, zlepšuje starostlivosť o životné prostredie. Zvyšuje sa tým sebavedomie a spolupatričnosť miestneho obyvateľstva;
- d) je zdrojom príjmov a tvorby hodnoty, multiplikačného efektu na nadväzné odvetvia a v dôsledku ekonomickej špecializácie regiónu na cestovný ruch aj faktorom podpory medziregionálnej spolupráce;
- e) má pozitívny priamy a sprostredkovaný vplyv na tvorbu a rast hrubého národného produktu regiónu a vplyvom rozvoja aktívneho zahraničného cestovného ruchu aj na devízové zhodnocovanie služieb cestovného ruchu.

Podľa Kolektívu autorov (2001) pri regionálnom cestovnom ruchu sa stretávame s dôležitým problémom, ktorým je hodnotenie stredísk/regiónov cestovného ruchu z hľadiska vhodnosti pre cestovný ruch. Hodnotenie v oblasti voľného času je zložitou záležitosťou. Pri celkovom hodnotení územia možno podľa autorov brať do úvahy dva základné faktory:

-
- vhodnosť územia pre cestovný ruch, či určitú formu cestovného ruchu (objektívny faktor),
 - atraktívnosť územia – schopnosť pritiahnúť účastníkov cestovného ruchu do územia (subjektívny faktor). Dôležité je určenie miery vhodnosti územia pre rekreáciu a cestovný ruch. Hovoríme o valorite územia. Pre účely valorizácie dochádza k výberu kritérií hodnotenia, ktoré ovplyvňujú cestovný ruch a na základe kombinácie ktorých je posudzovaná vhodnosť územia pre cestovný ruch. Berú sa do úvahy prírodné, infraštruktúralne a demografické kritériá, teda tak pôvodné ako aj vytvorené faktory.

Borovský – Smolková – Niňajová (2008) uvádzajú, že cestovný ruch sa dotýka rôznych geografických území (prirodzených regiónov) s odlišným stupňom rozvoja, aj tých, ktoré sa vyznačujú problémami koordinácie a spolupráce medzi súkromným a verejným sektorom, existenciou bariér vyplývajúcich z administratívnych obmedzení, potrebou vytvorenia pevných strategických zoskupení, problémami pochopenia významu cestovného ruchu pre národné hospodárstvo. Podľa autorov je cestovný ruch dôležitý aj z hľadiska posilnenia pôvodných hodnôt v regióne a znovuobjavenia miestnej kultúry s významným prínosom k budovaniu miestnej identity, a tým k posilneniu koordinovaných postupov a modelov spolupráce. Pre posilnenie investícií a konkurencieschopnosti je pritom najvhodnejšie partnerstvo verejného a súkromného sektora, ktoré tvorí základný prvok trvalo udržateľných politík a činností. Skutočnosť, že cestovný ruch sa rozvíja najmä v hospodársky menej rozvinutých oblastiach (horských a podhorských), kde nie je rozvinutý priemysel, vedie k postupnému vyrovnávaniu ekonomiky a regionálnych rozdielov. Aby k takému stavu mohlo dôjsť, mali by byť vybudované jasné väzby vnútri regiónu (medzi primárnou a sekundárnou ponukou) a odbytové vzťahy na strane dopytu. Podľa autorov pritom platí, že výkonnosť regionálneho cestovného ruchu je tým väčšia, čím nezávislejší je región od mimoregionálnych trhov z hľadiska financií (únik peňažných prostriedkov do bánk mimo regiónu), výroby a práce (dovoz potravín, získavanie pracovnej sily z iných regiónov). Cestovný ruch je významným odvetvím v procese rozšírenia a diferenciacie hospodárstva regiónu.

Podľa Regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike (2005) región predstavuje vymedzenú časť územia, ktorá sa vyznačuje relatívne homogénnymi

podmienkami pre rozvoj turizmu a možnosťami ich využitia. Regióny boli vymedzené na základe nasledujúcich kritérií:

Tab. 7

Kritéria na vymedzenie regiónov
• Prírodné danosti – morfológia terénu (horstva, údolia, nížiny, vodstvo, lesný kryt, prírodné atraktivity)• Civilizačné danosti – druh osídlenia, vzťah sídla k jeho záujmovému územiu, rôzne členenia územia (celky historické, súčasné administratívno – správne, etnické), význačné urbanistické a architektonické súbory, tradičná ťažba a výroba, civilizačné atraktivity• Dosiahnutý stav turizmu v území a určitý minimálny podiel na výkonoch turizmu v SR ako celku, dostatočná veľkosť (vyjadrená počtom lôžok) a význam územia pre turizmus• Spoločné znaky, jednotnosť a rovnorodosť ponuky, resp. vzájomné dopĺňanie sa jej častí, komplexnosť a rozsiahlosť ponuky ako celku, ale aj odlišnosť od iných regiónov, identita - neprehliadnuteľná a nezameniteľná• Spoločný dopyt – rovnaké trhy a segmenty pre celý región, resp. jeho časti• Schopnosť regiónu samostatne oslovovať trhy a konkurovať iným regiónom• Poloha turistických cieľov k sídelnej a dopravnej sieti• Pôsobenie obecných samospráv a tvorba spontánnych regiónov• Vzťah na zahraničie, predovšetkým spolupráca cezhraničných regiónov• Ľahko identifikovateľný názov vychádzajúci približne buď z historického členenia alebo geografického celku• Existencia prirodzeného centra• Možnosť štatistického sledovania z oficiálnych zdrojov (aspoň približná)• Vnútné väzby v rámci regiónu v sektore turizmu, ktoré sú evidentne silnejšie ako väzby k okoliu (mimo vlastný región)• Predpoklad stotožnenia sa s regiónom miestnymi/regionálnymi aktérmi• Predpoklad akceptácie regiónu ako partnera pre štátnu správu a regionálnu samosprávu• V zásade rešpektovanie hraníc vyšších územných celkov• Nedeliteľnosť katastrov obcí.

Zdroj: Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike, Vydalo: Ministerstvo hospodárstva SR, odbor cestovný ruch, 2005 [cit. 2009-20-12]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/files/cestruch/1_22.pdf>.

Regionalizácia cestovného ruchu SR ďalej definuje i subregión cestovného ruchu. Subregión tvorí územie – časť regiónu, ktorá sa vyznačuje kvalitatívne výrazne lepšími, priaznivejšími podmienkami (prírodnými, kultúrno-historickými, atď.) pre turizmus, ako aj osobitnými, odlišnými možnosťami ich využitia, v porovnaní s ostatnou časťou regiónu, resp. regiónom ako celkom. Pritom ma všetky hlavné znaky regiónu, ale navyše aj špecifické vlastnosti, odlišujúceho ho od ostatného územia regiónu.

Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja definuje región ako územný celok vymedzený podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.

2 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce bolo hodnotenie lokalizačných a realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne – v okrese Čadca.

Hlavný cieľ bol dosiahnutý pomocou nasledovných parciálnych cieľov:

- hodnotenia lokalizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne
- hodnotenia realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne
- návrhov na ďalší rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne

Predmetom hodnotenia bol okres Čadca.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Metodický postup bol rozpracovaný do niekoľkých na seba nadväzujúcich častí:

- preštudovanie a výber literárnych zdrojov a získanie konkrétnych podkladových údajov k analytickej časti práce
- výber územia – pre hodnotenie bol vybraný okres Čadca
- hodnotenie lokalizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Čadca na základe vybraných ukazovateľov
- hodnotenie realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu v okrese Čadca na základe vybraných ukazovateľov
- SWOT analýza
- Návrhy na ďalší rozvoj cestovného ruchu v okrese Čadca

Tab. 8

[Ukazovatele ovplyvňujúce ponuku cestovného ruchu]

Ponuka	Ukazovateľ
1. Primárna ponuka (lokalizačné predpoklady)	- prírodné podmienky - kultúrno-historické podmienky - organizované podujatia
2. Sekundárna ponuka (realizačné predpoklady)	Supraštruktúra cestovného ruchu
	- ubytovacie zariadenia - stravovacie zariadenia
	Infraštruktúra cestovného ruchu
	- cestovné kancelárie - turistické informačné centrá - zábavné zariadenia - zmenárne a bývalé hraničné prechody
Všeobecná infraštruktúra	- obchodná sieť
	- športovo-rekreačné zariadenia
	- kultúrno-spoločenské zariadenia
	- zdravotnícke služby
	- dopravná infraštruktúra

Zdroj: vlastné spracovanie

3.1 Materiál a zdroje informácií

K spracovaniu diplomovej práce boli informácie získané najmä z nasledovných zdrojov:

- z knižných zdrojov,
- z webových stránok jednotlivých obcí a miest, najmä webová stránka mesta Čadca – www.mestocadca.sk, z regionálneho servera – www.e-kysuce.sk a z webových stránok vybraných ubytovacích a stravovacích zariadení a športovo-rekreačných zariadení,
- na aktuálne informácie o jednotlivých podujatiach boli poskytnuté propagačné materiály z Kultúrneho a informačného centra mesta Čadca,
- z monografií o vybraných obciach,
- z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca na roky 2009 - 2015

3.2 Metódy práce

V práci boli použité nasledovné metódy:

- **metóda skúmania**, zohľadňujúca možnosti, ktoré sú dané dostupnou vedeckou a odbornou literatúrou prezentujúcou teoretické poznatky o cestovnom ruchu,
- **metóda vedeckej abstrakcie**, ktorej podstatou je abstrahovanie menej dôležitých, resp. nepodstatných informácií od množstva informácií, ktoré majú priamy alebo nepriamy vzťah k riešenému problému,
- **metóda analyticko – syntetická**, ktorá bola použitá pri hodnotení primárnej a sekundárnej ponuky cestovného ruchu.

4 Výsledky práce

4.1 Všeobecná charakteristika okresu Čadca

Územie okresu Čadca je včlenené do nádherného hornatého kraja Kysúc ležiaceho v severozápadnej časti Slovenska, ktorý dostal meno podľa rieky Kysuca, ktorá ním preteká. Tento kraj je známy bohatstvom lesov, čistých prameňov, potokov a riek. O viacerých prameňoch sa povára, že majú aj liečivé účinky. Charakteristickým znakom územia je jednoznačne zachovaná príroda, hory s nádhernými výhľadmi a dolinami, rozsiahle lesy bohaté na rôznorodú faunu a flóru. Krajina má kopaničiarsky ráz pre jej lúky, pastviny, horské polia a malé skupiny drevených domčekov a samoty.

Z administratívno-správneho hľadiska je okres Čadca začlenený do Žilinského kraja a okres tvorí 20 obcí a 3 mestá.

Tab. 9

[Zoznam obcí okresu Čadca]

Názov	Počet obyvateľov k 30. 9. 2009	Rozloha v ha
1. Čadca*	25 483	5 679
2. Čierne	4 388	2 084
3. Dlhá nad Kysucou	516	1 225
4. Dunajov	1 077	606
5. Klokočov	2 471	5 117
6. Klubina	536	1 557
7. Korňa	2 212	2 533
8. Krásno nad Kysucou*	6 958	2 777
9. Makov	1 870	4 605
10. Nová Bystrica	2 856	12 526
11. Olešná	2 000	1 977
12. Oščadnica	5 707	5 863
13. Podvysoká	1 293	560
14. Radôstka	853	1 317
15. Raková	5 261	4 151
16. Skalité	5 202	3 316
17. Stará Bystrica	2 729	3 690
18. Staškov	2 756	2 187
19. Svrčinovec	3 464	1 573
20. Turzovka*	7 763	3 491
21. Vysoká nad Kysucou	2 907	4 387
22. Zákopčie	1 833	2 963
23. Zborov nad Bystricou	2 256	1 870

Zdroj: Analýza územia z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí v územnom obvode Čadca, Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

*pozn. štatút mesta

Prirodzeným centrom Kysúc s výhodnou geografickou polohou vo vzťahu k Českej a Poľskej republike je mesto Čadca, nazývané i bránou Kysúc a Slovenska.

Okres je zaradený do tzv. horných alebo severných Kysúc, ktoré sú vtesnané medzi Javorníky, Turzovskú vrchovinu, Kysucké Beskydy a Kysuckú vrchovinu. Územie si do značnej miery zachovalo svoje pôvodné prírodné hodnoty, čo potvrdzuje, že takmer 53 % územia patrí do Chránenej krajinej oblasti Kysuce.

V minulosti boli Kysuce známe ako typický chudobný kraj vrchov a dolín s prevažne studeným a vlhkým podnebí. Až do polovice 20. storočia tu nebolo ozajstné mestské osídlenie. Práve naopak, bola to vidiecka oblasť s roztrateným osídlením, kde v niektorých obciach žila väčšina obyvateľstva na kopaničiach.

Najstaršia písomná zmienka o Kysuciach je z roku 1244, kedy sa toto územie spomína v darovacej listine uhorského kráľa Bela IV. ako majetok Kysuca, ktorý daroval Bohumírovi, synovi nitrianskeho a trenčianskeho župana. Charakter osídľovania je podmienený hlavne valašskou a kopaničiarskou kolonizáciou, ktorú organizovalo Budatínske panstvo od 16. a 17. storočia. Dediny založené počas tejto kolonizácie sú rozťahané do dlhej reťaze, a tam, kde jedna dedina končí, druhá sa začína. Dodnes sa napríklad v okolí Oščadnice nachádza množstvo malebných kopaničiarskych osád, z ktorých viaceré pochádzajú práve z obdobia valašskej kolonizácie. Okres Čadca vznikol už pri prvom administratívnom členení Slovenska v rámci Česko-slovenskej republiky v roku 1923.

Okresné mesto Čadca vzniklo v 16. storočí o čom svedčí prvá písomná zmienka z roku 1554, kedy bola uvádzaná ako jedna z 21 obcí panstva Budatín. Od počiatku ťažila z výhodnej polohy na križovatke obchodných ciest. Postupne sa zvyšoval počet obyvateľov a v roku 1676 už bola v Čadci založená rímsko-katolícka farnosť a postavený prvý drevený kostol zasvätený svätému Bartolomejovi. Dôležitým dátumom v histórii mesta bol 9. január 1778, kedy panovníčka Mária Terézia povýšila Čadcu na mestečko (oppidum). Revolučné obdobie rokov 1848/49 bolo pre mesto významné, pretože tu bolo krátko, počas Slovenského povstania, sídlo vedenia Slovenskej národnej rady s J. M. Hurbanom a Ľ. Štúrom.

Ďalšími mestami okresu sú Turzovka a Krásno nad Kysucou. Turzovku založil v roku 1598 majiteľ bytčianskeho panstva Juraj Thurzo. Do roku 1954 bola najväčšou dedinou na Slovensku, keď mala 12-tisíc obyvateľov. Potom sa od nej odčlenili niektoré

obce a v roku 1968 dostala štatút mesta. Krásno nad Kysucou je najmladším spomedzi miest okresu, pretože štatút mesta získalo až v roku 2001. Ako obec však patrí k najstarším v okrese a prvá písomná zmienka je z roku 1325.

Historický vývoj okresu bol podmienený hlavne polohou na rozhraní Moravy, Sliezska a Poľska, ako aj dostatkom lesov a voľnej pracovnej sily pre rozvoj najmä drevárskeho a piliarskeho priemyslu. Kysuce boli známe aj ako kraj drotárov, kvôli tomu, že obyvatelia tu museli hľadať aj iné zdroje obživy ako ponúkali lesy a polia. Týmto boli známi po celom Slovensku, pretože na Kysuciach bolo niekoľko drotárskych obcí ako Turzovka, Vysoká nad Kysucou, Staškov a Zákopčie. Na väčší rozvoj okresu malo význam otvorenie železničného spojenia smerom na Sliezsko a do Poľska. Začiatky priemyselnej výroby tu ale neboli veľmi smelé. Ako prvé sa založili píly, ktoré spracúvali drevo na polotovary, no do začiatku 20. storočia sa nerozvinuli na väčšie závody. Až do roku 1945 nebol na Kysuciach nijaký väčší priemyselný závod.

Najväčšie hospodárske zmeny sa udiali v 20. storočí, kedy sa začal rozvíjať priemysel, služby a obchod a poľnohospodárstvo už prestávalo byť hlavným zdrojom obživy. V meste Čadca vznikla továreň na výrobu textilu, ktorá sa stala hlavným zamestnávateľom ľudí z horných Kysúc. Rovnako bola postavená i pobočka automobilového závodu Tatra. V rozmedzí rokov 1960 - 1985 sa budovali sídliská v Čadci, Turzovke, ale aj v Krásne nad Kysucou, kde bol značný príliv obyvateľov z menších obcí do týchto miest. Ďalej dochádzalo k výraznému rozvoju technickej infraštruktúry a bytovej výstavby, budovali sa zdravotné, kultúrne a školské zariadenia. Kostru hospodárstva okresu vždy tvorili strojársky, kovoobrábací a drevospracujúci priemysel. Najväčšie a najdôležitejšie závody boli v meste Čadca.

Okres Čadca má rozlohu 760,66 km² a patrí medzi jeden z ľudnatejších a hustejšie osídlených okresov Slovenska s počtom obyvateľov cca 92 391 k 30. 09. 2009 s priemernou hustotou 122 obyvateľov na km². Územie je charakteristické aj pomerne veľkým počtom kopaničiarskych osád (asi 308) rozložených po jednotlivých kopcovitých častiach s počtom obyvateľov osady 5-80 osôb. Vďaka svojej výhodnej geografickej polohe ním prechádzajú dôležité cestné a železničné koridory európskeho významu, čo umožňuje i cezhraničnú spoluprácu v mnohých oblastiach s mestami v Poľsku a Česku.

Osídlenie okresu Čadca sa sústreďuje do dolín, popri riečnych tokoch a zväčša má štruktúru voľnej reťazovitej zástavby, na periférii so znakmi kopaničiarskeho

osídlenia. Viac ako polovicu územia pokrývajú lesy. V minulosti tu kvôli polohe ľudia žili trochu v ústraní a bokom od spoločenského a hospodárskeho života, no vďaka tomu si do značnej miery zachovali svoj pôvodný a prirodzený charakter.

4.2 Hodnotenie primárnej ponuky cestovného ruchu

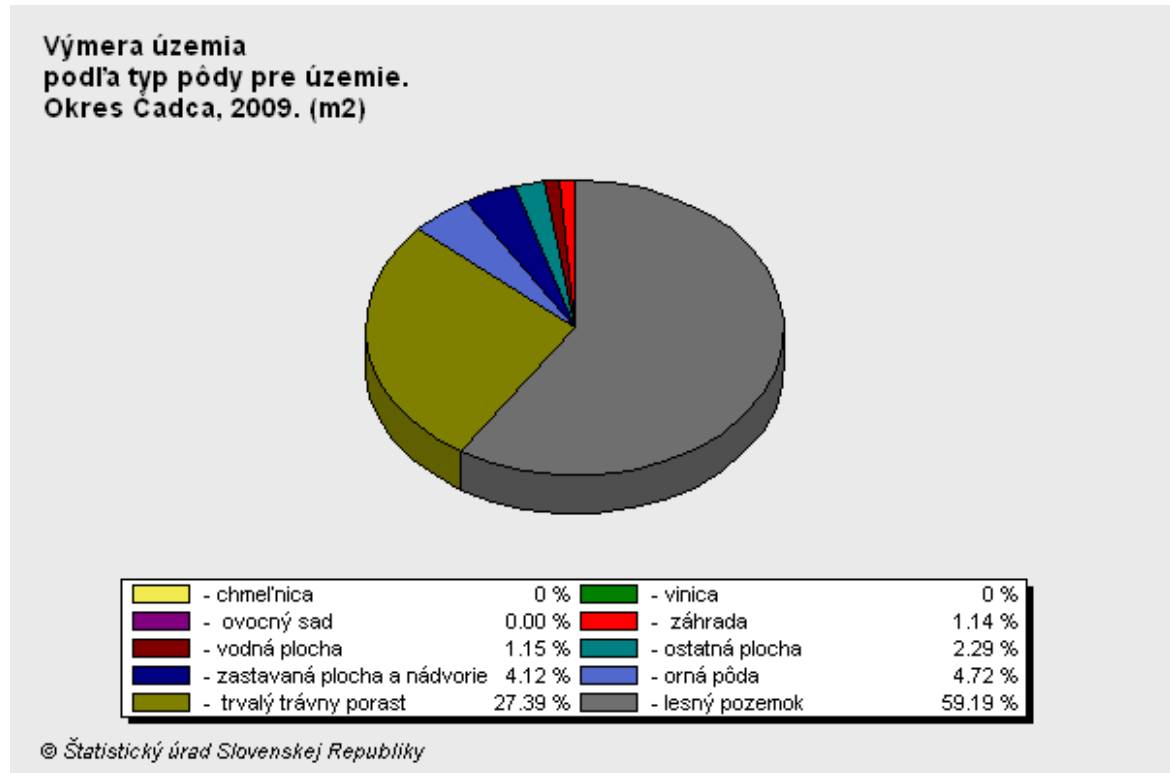
4.2.1 Prírodné podmienky

Najhodnotnejším bohatstvom okresu je bezpochyby jeho zachovalé prírodné prostredie. Prírodné pomery sú určené predovšetkým jeho geologickými a klimatickými podmienkami. Územie sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska vo flyšových pohoriach Vonkajších Karpát, kde sa stýka niekoľko horopisných celkov. Z českej strany malou časťou zasahujú do Moravsko-sliezskych Beskýd a na našom území sú to Kysucké Beskydy, Kysucká vrchovina, Javorníky a Turzovská vrchovina, ktoré patria do Vonkajších Západných Karpát. Pre toto územie je charakteristická vysoká členitosť reliéfu. Javorníky a Kysucké Beskydy sa vyznačujú hlboko rezaným hornatinným reliéfom, pre Kysuckú a Turzovskú vrchovinu sú príznačné vrchoviny. Krajinou dominantou a najvyšším bodom je Veľká Rača v Kysuckých Beskydách (1236 m n. m.) a najnižším bodom je výtok Kysuce v katastri obce Dunajov (373 m n. m.). Okolo 58 % územia pokrývajú lesy. Pre rozvoj cestovného ruchu sú atraktívne najmä hornatiny, ktoré poskytujú možnosti zimných športov (zjazdové lyžovanie, bežecké lyžovanie, sánkovanie), ale aj reliéf vrchovín a erózných brázd (horská turistika, cykloturistika, poľovníctvo, chatárenie) a údolia riek sú vhodné pre hipoturistiku, záhradkárčenie.

Geologicky patrí územie do flyšového pásma, ktorého vývoj sa začal už v mladších druhohorách. Flyš je tvorený niekoľko sto až tisíc metrovými vrstvami prevažne paleogénnych hornín, v ktorom sa typicky striedajú vrstvy mäkkších ílovcov a tvrdších pieskovcov. Okrem flyšových hornín sa tu vyskytujú aj riečne uloženiny nachádzajúce sa najmä v doline riek Kysuce a Čierňanky.

Pôdny kryt tvoria prevažne nasýtené až nenasýtené hnedé lesné pôdy kambizeme, na širších nivách sa vyskytujú nivné pôdy fluvizeme a ďalej sú to aj organozeme glejové. Z pôdných druhov sú tu zastúpené ílovité až ílovitohlinité pôdy, ktoré sa vyskytujú v pahorkatinnej a vrchovinnej časti Hornokysuckého podolia, ďalej sú to hlinité pôdy viažuce sa na polohy, kde sa striedajú ílovce a pieskovce a piesočnatohlinité až hlinitopiesočnaté pôdy, ktoré prevládajú v zvetralinách odolnejších

pieskovcov, v najvyšších polohách pohorí a na riečnych uloženiach. Horské a lesné pôdy sú prevažne kamenisté. Z hľadiska pôdneho fondu okresu poľnohospodárska pôda predstavuje 12,48 % a nepoľnohospodárska pôda 87,52 %. Štruktúra pôdneho fondu podľa štatistického úradu SR:

Obr. 2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Klimaticky patria nižšie časti územia do mierne teplej klimatickej oblasti (územia do 600 m n. m.) a vyššie časti do mierne chladnej klimatickej oblasti (od 600 m n. m. vyššie). Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 16 – 17 °C a najchladnejším mesiacom je január s priemernou teplotou – 7 °C. Dĺžka obdobia so snehovou prikrývkou je rozdielna a to v závislosti na nadmorskej výške - od 90 do 120 dní v roku. Oceánske a kontinentálne vplyvy spôsobujú mierne teplotné rozdiely medzi letom a zimou, výsledkom čoho je väčšia oblačnosť, väčšie množstvo zrážok a častejší výskyt hmiel. Na druhej strane sa ale tieto vplyvy prejavujú zvýšením letných teplôt a chladnejším zimným obdobím. Z hľadiska klimatických podmienok má teda územie výborné podmienky predovšetkým pre zimný cestovný ruch. Vďaka výborným klimatickým podmienkam v zimnom období (dostatočná výška snehovej pokrývky dopĺňaná technickým zasnežovaním a dostatočná dĺžka trvania snehovej pokrývky)

vzniklo napríklad na Veľkej Rači jedno z najlepšie vybudovaných zimných stredísk cestovného ruchu na Slovensku.

Na rozvoj cestovného ruchu významne vplýva aj *rastlinstvo a živočíšstvo* a to aj ovplyvňovaním estetiky a tvárnosti krajiny. Viac ako polovicu územia zaberajú lesy a to prevažne smrekové, menej je bučín, miestami sa vyskytuje aj jedľa a borovica. V minulosti boli takmer celé Kysuce zalesnené, no činnosťou človeka, a to najmä kľčováním lesa na získanie ornej pôdy a pasienkov, sa príroda silno pozmenila. V súčasnosti sa ale na niektorých miestach les opäť rozširuje kvôli neobrábaniu a nevyužívaniu polí a pasienkov. Rastlinstvo Kysúc ma teda horský až podhorský charakter, dôležitou zložkou sú aj lúčne a pasienkové spoločenstvá. Medzi vzácnejšie rastliny patrí napríklad nevädza horská mäkká, plavúne, horec luskáčovitý, timotejka alpínska, prilbica tuhá, prilbica žltá, papraď perovník pštosí, šafrán karpatský a rosička okrúhlostá, ktoré sa vyskytujú najmä v chránenej krajinnej oblasti Kysuce. Flóra má z hľadiska cestovného ruchu veľký význam aj kvôli zberu liečivých rastlín. Najviac ich rastie na suchých stráňach, pasienkoch a lúkach ale i v lesoch a ich okrajoch. Sú to napr.: repík lekársky, myší chvost, borievka obyčajná, ľubovník bodkovaný, materina dúška, alchemilka žltozelená, kostihoj lekársky, prvosenka jarná, jahoda obyčajná, betonika lekárska, čučoriedka, brusnica, kapsička pastierska, podbeľ liečivý, prhľava dvojdomá a i. Počas letnej a jesennej pešej turistiky je významné i hubárstvo, kde tunajšie lesy a trávnaté okraje lesov oplývajú rôznymi druhmi hřibov ako napríklad hřib smrekový, kuriatko jedlé, suchohřib hnedý, kozák osikový, bedľa vysoká a raritou je, že od r. 1984 je z okolia Oščadnice udávaný výskyt červenej bruchatky, ktorej pôvodným domovom je Tasmánia.

Fauna je zastúpená typickými predstaviteľmi horského a podhorského pásma Karpát a to najmä jeleňa lesného, srnca lesného, jazveca, diviaka lesného, kuny. Regionálne významná je populácia vydry riečnej na rieke Bystrica. V severozápadnej hranici sú rozšírené chránené druhy šeliem ako je medveď hnedý, rys ostrovid a vlk dravý. Zaujímavým je i občasný prechod losa mokrad'ového z Poľska na naše územie. Zo skupiny vtáctva sú tu vzácne druhy ako napríklad dravce a sovy. O čistote horských močiarov, potokov a riek sa vyskytujú vzácne živočíchy ako mlok, rak či salamandra. Živočíšstvo má vplyv na rozvoj cestovného ruchu hlavne možnosťami poľovníctva, rybolovu a výskytu rezervácií chránenej zveri.

Z hydrologického hľadiska okres leží v povodí rieky Kysuca. Jej najväčší prítok je Bystrica, ktorá priteká z ľavej strany. Menšie prítoky sú Predmieranka, Čiernanka, Oščadnica, Korňanka a Vadičovský potok. Prameň rieky je v prírodnej rezervácii Hričovec v obci Makov v nadmorskej výške 825 m n. m. Je to 66,3 km dlhý pravostranný prítok Váhu bystrinného charakteru. Kysuca je splavná len pri krátkodobom zvýšených stavoch hladiny po dažďoch a na jar od Vysokej nad Kysucou. Vodácky sa takmer nevyužíva. Na rieke Bystrici pri obci Nová Bystrica je vybudovaná vodná nádrž na pitnú Nová Bystrica – Vychylovka, ktorá vznikla v 80-tych rokoch minulého storočia. Pri jej výstavbe zanikla aj jediná cesta, ktorá spájala Kysuce s Oravou. Celková plocha nádrže, ktorá slúži ako zásobáreň pitnej vody, je 180,6 ha. Pri výstavbe nádrže zanikli obce Riečnica a Harvelka. V okrese sa nachádzajú viaceré pramene. Tri sú zaradené medzi prírodné pamiatky.

Na území Kysúc sa vytvorili zaujímavé rastlinné, živočíšne a lesné spoločenstvá s vysokou druhovou a ekosystémovou diverzitou a výtvary neživej prírody. Oblasť je tak bohatá na chránené územia ako je chránená krajinná oblasť (1), chránený areál (1), národné prírodné rezervácie (3), prírodné rezervácie (6) a prírodné pamiatky (5).

Chránená krajinná oblasť Kysuce

Takmer 53% územia okresu Čadca tvorí od roku 1984 Chránená krajinná oblasť (CHKO) Kysuce, ktorá sa svojou rozlohou 40 745 ha radí medzi najväčšie veľkoplošné chránené územia v Slovenskej republike. Tvoria ju dve samostatné časti a to západná javornícka tvorená Javorníkmi, Turzovskou vrchovinou a Moravskosliezskými Beskydami a východná beskydská časť tvorená Kysuckou vrchovinou a Kysuckými Beskydami. Viac ako polovicu tohto územia pokrývajú lesy. Napriek geologickej monotónnosti flyšového pásma má krajina vďaka vplyvom valašskej kolonizácie a kopaničiarskeho osídlenia mozaikovitý ráz so striedaním lesov, lúk, polí a osád, kde sa zachovala ľudová architektúra. Územie má bohatú sieť tokov, množstvo prameňov, prechodných rašelinísk a slatinných lúk s chránenými a ohrozenými druhmi rastlín. Územne zasahuje do katastrov obcí Oščadnica, Krásno nad Kysucou, Zborov nad Bystricou, Klubina, Stará Bystrica, Nová Bystrica, Radôstka, Raková, Olešná, Klokočov, Korňa, Turzovka, Vysoká nad Kysucou, Makov, Staškov a Lutiše.

Tab. 10

[Zoznam chránených častí prírody v rámci CHKO Kysuce - okres Čadca]

Chránená krajinná oblasť Kysuce – okres Čadca	
Chránený areál	• Chmúra
Národná prírodná rezervácia	• Veľký Javorník • Veľká Rača • Malý Polom
Prírodné rezervácie	• Hričovec • Klokočovské skálie • Klubinský potok • Polková • Veľký Polom • Zajačkova lúka
Prírodné pamiatky	• Bukovský prameň • Korniansky ropný prameň • Vojtovský prameň • Vychylovske prahy • Vychylovske skálie

Zdroj: Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR, Správa CHKO Kysuce, vlastné spracovanie

Obr. 3

[Mapa CHKO Kysuce]

Zdroj: GERÁT R. – ŠČURYOVÁ M. – VELIČKA J.: 2005, Čadca, monografia mesta, Vyd.: Mesto Čadca

Prírodná pamiatka - Bukovský minerálny prameň

Spomedzi ostatných prameňov je najznámejším mineralizovaným prameňom, nachádza sa v doline Bukovského potoka asi 1 km od centra mesta Čadca. Zaujímavým ho robí jeho výrazná chuť a vôňa, ktorá je spôsobená výronom plynov do prameniska, prameň obsahuje značné množstvo sírovodíka. Ľudia ho ľudovo nazývajú i „vajcovka“. Ďalšou zaujímavosťou je i to, že sa jeho tok zoslabuje medzi siedmou a deviatou hodinou ráno. V roku 2008 prešiel rekonštrukciou na podnet Informačného centra mesta Čadce. Na realizácii spolupracovali okrem mesta aj Lesy SR, záhradkári a ostatní dobrovoľníci, pretože prameň sa nachádza blízko záhradkárskej oblasti. Prameň i jeho blízke okolie bolo zasadené do tesaného kameňa, umiestnené boli i informačné tabule aj s prístreškami. V súčasnosti je jeho okolie vhodne upravené a je vyhľadávanou lokalitou pre oddych miestnych turistov. Cestou k tomuto prameňu na začiatku osady vyteká spod kaplnky ďalší upravený prameň.

Prírodná pamiatka – Vojtovský mineralizovaný prameň

Prameň nadregionálneho významu sa nachádza v doline potoka Rieka neďaleko osady Vojty v meste Čadca. Sodno-uhličitanová voda je slabo mineralizovaná s výronmi metánu v nepravidelných intervaloch. Má vysokú čistotu, čo je spôsobené hĺbkovou súvislosťou s uhoľnými ložiskami. Pre jeho mierne slanú chuť ho miestny obyvatelia nazývajú aj „Slaný prameň“. V blízkosti tohto prameňa sa nachádzajú ďalšie dva pramene, ktoré sú siričité (vajcovky), jeden je v osade Vojty a druhý na Vojtovskom vrchu.

Prírodná pamiatka - Korňanský ropný prameň

Nachádza sa v katastri obce Korňa a za prírodnú pamiatku bol vyhlásený v roku 1973 a patrí i do Chránenej krajinskej oblasti Kysuce. Je to ojedinelý výskyt povrchového ropného prameňa vo flyšovom pásme na Slovensku a jediný svojho druhu v strednej Európe. Predmetom jeho ochrany je jeho roponosnosť. Túto lokalitu predstavuje asi 2 m veľké jazierko na okraji trávnej lúky, kde na povrchu vodnej hladiny pláva vrstva ropy. Výver je doprevádzaný výronom plynu (jemné bublinky na povrchu hladiny). Tento prameň sa ako jediný zachoval z pôvodne niekoľkých povrchových ropných prameňov, ktoré boli pri obciach Papradno, Olešná a Turzovka. V roku 1999 sa v blízkosti konali prieskumné vrty, ale tie nepotvrdili výskyt ropy v takých množstvách, ktoré by boli vhodné na priemyslovú ťažbu.

Národná prírodná rezervácia - Veľká Rača

Nachádza sa na hranici medzi Slovenskom a Poľskom a rozprestiera sa v katastrálnych územiach obcí Klubina, Oščadnica, Stará Bystrica a Zborov nad Bystricou. Je zároveň najvyšším vrchom Kysúc s nadmorskou výškou 1 236 m a za národnú prírodnú rezerváciu bola vyhlásená v roku 1976. Je ojedinelou ukážkou zachovaných prirodzených spoločenstiev buka, smreka a javora horského. Pod vrcholom sú ukážky pseudokrasových javov, ktoré sú tiež známe pod názvom Skalné diery, ojedinelé na území Kysúc nachádzajúce sa v blízkosti značkovanej zelenej turistickej trasy. Na vrchol Veľkej Rače vedie náučný chodník z Dedovky a je tam umiestnená aj rozhľadňa.

Prírodná rezervácia - Klokočovské skálie

Predstavuje nezvyčajný prírodný úkaz – skalné gule, ktorý sa nachádza v obci Klokočov vo výmere 6,12 ha. Predmetom ochrany je ukážka nesúvislej skalnej steny v dĺžke asi 300 m a výškou 2 - 20 m s výraznou guľovitou odľučnosťou, ktorá je ojedinelá nielen v území CHKO, ale i v rámci Slovenska. Okrem geologického významu je miesto aj bohatým náleziskom chránenej rastliny rebrovky rôznoľistej, symbolom CHKO Kysuce, a rovnako je miesto aj výskytom ďalších zriedkavých a ohrozených rastlín a živočíchov.

Charakter krajiny a prírodné podmienky územia smerujú rozvoj cestovného ruchu predovšetkým na horskú, vidiecku turistiku a zimné športy.

4.2.2 Kultúrno – historické podmienky

Územie je bohaté na početné osady, ktoré si udržali svoju sídelnú štruktúru a tradičné trendy z minulosti a zachovalo sa v nich množstvo kultúrno-historických pamiatok vhodných na využitie pre cestovný ruch. Jednotlivé obce sú atraktívne hlavne kopaničiarskym osídlením a sakrálnymi pamiatkami.

Medzi najznámejšie a často vyhľadávané patrí skanzen - **Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici – Vychylovke**, ktoré predstavuje ukážky ľudovej architektúry a bývania na Kysuciach zo začiatku 20. storočia. Táto národopisná expozícia v prírode sa nachádza v doline Chmúra a je i súčasťou CHKO Kysuce. Podnetom pre jej vznik bola záchrana dreveníc a objektov ľudovej architektúry z obcí Riečnica a Harvelka, ktoré zanikli pri výstavbe vodnej nádrže v Novej Bystrici. Chránené drevenice boli teda prevezené do skanzenu a postupne tu pribúdali aj objekty z iných obcí ako napríklad

mlyn a píla z Klubiny, krčma z Korne, kostolík zo Zborova, murovaná kaplnka z prvej štvrtiny 19. storočia zo Zborova nad Bystricou a cintorín s kovovými krížmi, predstavujúci cintoríny na Kysuciach začiatkom tohto storočia a veľa iných. Expozícia obsahuje zatiaľ 34 objektov a je potrebné dobudovať ďalších 30. S výstavbou sa začalo v rok 1974 a pravidelná sezónna prevádzka v múzeu je od roku 1983. Počas sezóny máj – október sa tu koná i množstvo tematických programov s ukážkami ľudových remesiel a folklórnych skupín kysuckého regiónu.

Organickou súčasťou múzea je aj **Historická lesná úvratňová železnica** v dĺžke 8 km, ktorá bola v roku 1991 vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku. V minulosti spájala Kysuce s Oravou. Úzkorozchodné lesné železnice boli v prvej polovici minulého storočia typickou súčasťou lesnej dopravy na Slovensku. Cieľom ich budovania bolo nahradiť zastaranú prepravu dreva po vode. Práve kysucko-oravská lesná železnica parila medzi najvýznamnejšie a najväčšie lesné železnice na Slovensku. V súčasnosti je významnou technickou pamiatkou, pretože tento úvratňový systém sa používal na prekonanie veľkého prevýšenia na krátkom úseku pomocou striedania tlačenia a ťahania lokomotívou a je jediným z dvoch systémom, ktoré sa zachovali v Európe. Vlaky premávajú denne od 9:00 do 17:00 a vstupné predstavuje pre dospelých 3,20 eur, deti 1,6 eur a pre deti do 6 rokov je vstup voľný.

I v okresnom meste Čadca sa nachádzajú niektoré pamiatky ako je napríklad prírodná pamiatka **Milošová – Megoňky** vzdialená asi 7 km severozápadne od mesta. Predmetom ochrany sú kamenné gule rôznej veľkosti a tvaru od vajcovitého až po takmer dokonalý guľový tvar, ktorých priemer je až do 2,6 m. Nálezisko je súčasťou rozsiahlejšieho komplexu, ktorý sa tiahne v dĺžke cca 15 km a v šírke od 250 do 500 m pod hrebeňom Moravsko-sliezskych Beskýd a sú európskym prírodným unikátom. Záhadou zostáva ich pôvod a lokalita bola za prírodnú pamiatku vyhlásená v roku 2003.

Najstaršou a najvýznamnejšou pamätihodnosťou mesta je bezpochyby barokový **Kostol sv. Bartolomeja**, ktorý bol postavený v rokoch 1734 až 1735 na mieste staršieho dreveného kostola. Súčasťou hlavného oltára je vzácny oltárny obraz slovenského maliara J. B. Klemensa za druhej polovice 19. st. Pri kostole stojí i skupina 19 **chránených líp**, ktoré vysadili ako pamiatku na povstanie Slovákov v rokoch 1848-1849. Medzi ďalšie kultúrne pamiatky okresu Čadca patrí i neogotický Kostol Narodenia Panny Márie v Rakovej z roku 1874, ktorý je dielom architekta Jozefa Zitka, projektanta i Národného divadla v Prahe. Raková je známa i pamätnou izbou Janka

Palárika (1822-1872), na počesť ktorého sa každoročne koná i kultúrne podujatie Paláriková – Raková. V tretej najväčšej obci Slovenska v Ošadnici je významným novoslohový kaštieľ a lesopark s vzácnymi drevinami, ktorý bol postavený ako letné sídlo bývalých majiteľov okolitých lesov. V súčasnosti je v ňom sídli Kysucká galéria, ktorá ho využíva na výstavné účely. Na neďalekom vrchu Sivova Grapa sa nachádza kalvária s malým kostolom a 14 kamennými kaplnkami (zastaveniami). V obci Skalité je farský kostol sv. Jána Krstiteľa a Kalvária Sedembolestnej Panny Márie a v meste Krásno nad Kysucou sa nachádza najstarší a najväčší kostol na Kysuciach - Kostol sv. Ondreja.

Obec Staškov sa preslávila ako rodisko herca **Jozefa Krónera**, kde sa zachoval jeho rodný dom a v roku 2001 bol postavený pred budovou kultúrneho domu jeho pomník. V meste Turzovka sa nachádza i socha Drotára s džarkom pripomínajúca známu kysuckú tradíciu drotárstva. Mesto je známe i ako „kysucké Lurdy“ kvôli pútnickému miestu na vrchu **Živčáková**, kedy sa tu jednému Turzovčanovi zjavila Panna Mária. Odvtedy tu prúdia tisíce pútnikov zo Slovenska a zahraničia a domov si odnášajú vodu z prameňa, ktorému sa pripisujú liečivé účinky.

Jednotlivé obce sú preslávnené i vďaka osobnostiam, ktoré sa tu narodili alebo pôsobili. V Turzovke sa nachádza *pamätná izba spisovateľa Rudlofa Jašíka*, ktorý sa tu narodil, v Krásne nad Kysucou je *Pamätná tabuľa Karola Pagáča* (učiteľ, ktorý počas vojny padol v bojoch o Duklu), v Starej Bystrici je *Pamätná tabuľa MUDr. Karola Brančíka* (rodák pôsobiaci v Trenčíne, kde založil Prírodovedný spolok župy trenčianskej), vo Vysokej nad Kysucou (*pamätná izba starých rodičov Eugena Cernana* - veliteľa americkej expedície Apollo 17, ktorá v roku 1972 pristála na Mesiaci).

Známe sú i viaceré pomníky napríklad *Pomník obetiam Semetešskej tragédie* nachádzajúci sa na ceste z Turzovky do Bytče, *Pomník partizána* na moravsko-slovenskom pomedzí medzi obcami Makov a Veľké Karlovice, *Pomník Jána Palárika* v Rakovej, *Pomník 11. obetiam fašizmu* v Starej Bystrici a *Pamätník Slovenského povstania 1848* v Čadci.

4.2.3 Organizované podujatia

Kysuce sú známe najmä vďaka zachovávaniu tradícií a to aj prostredníctvom rôznych kultúrnych, spoločenských, zábavných a športových podujatí, koncertov, výstav a jarmokov. Počas leta akoby sa roztrhlo vrece s podujatiami a to hlavne

folklórnymi festivalmi. Pravdepodobne medzi najvýznamnejší a najnavštevovanejší patrí **medzinárodný folklórny festival Goralské slávnosti** konajúci sa každý rok v najbližšiu nedeľu sviatku sv. Jána Krstiteľa v prírodnom amfiteátri v obci Skalité. Ponúka autentické stretnutie s kultúrou kysuckých goralov a prezentuje folklór a tradície zo Slovenska, Česka a Poľska. Počas slávností je pripravený bohatý celodenný kultúrny a spoločenský program, vystúpenia folklórnych skupín i jednotlivcov, súčasťou sú aj výstavy, remeselné dielne, jarmok, športové turnaje a iné.

Na konci júla sa koná medzinárodný festival country, folk a trampskej piesne v prírodnom amfiteátri v Turzovke s názvom **Drotária**. Počas letných prázdnin pripravuje pravidelne mesto Čadca nielen pre svojich obyvateľov ale i pre širokú verejnosť cyklus kultúrnych podujatí, koncertov a vystúpení ako napríklad nočné premietanie filmov pred kultúrnym domom, diskotéky pod holým nebom, z ktorých je veľmi obľúbená Kubánska noc, predstavenia nielen miestnych divadiel, hudobné vystúpenia súborov, beachvolleybalový a hokejbalový turnaj, prehliadky kysuckých pop-rockových kapiel, hodovú turistiku po drotárskych chodníkoch a letnú sezónu ukončí veľká disco show na námestí. Pred koncom augusta sa v Turzovke konajú **Beskydské slávnosti a Turzovské hody**. Je to festival plný hudby, zábavy, atraktívnej prehliadky folklórnych tradícií horných Kysúc, remeselnícky jarmok a každoročné zaujímavé pokusy o zápis do Guinnessovej knihy rekordov. Mesto Čadca končí letnú sezónu **čadčianskymi bartolomejskými hodovými dňami – Medzinárodným festivalom Drôtománia Čadca**. Všetky obce organizujú tradičné hodové slávnosti a atrakcie, takým sú i **Čierňanské hody** spolu so **stretnutím priateľov heligónky**. Tieto hodové slávnosti sa konajú zvyčajne v centrálnych zónach miest a obcí, v areáloch športových ihrísk a futbalových štadiónov, čiže na ľahko dostupných verejných priestranstvách. September začína regionálnym festivalom duchovnej piesne – **Gospelové dni Kysuce** v Krásne nad Kysucou. Každé dva roky sa v Čadci koná medzinárodný filmový festival **Etnofilm Čadca**. Tento festival predstavuje medzinárodné filmové bienále venované problematike etnológie, ako aj sociálnej a kultúrnej antropológie v širokom slova zmysle. Hlavný zámer festivalu podľa organizátorov:

- predstaviť najnovšie dokumentárne filmy o kultúrnej a sociálnej rôznorodosti ľudí a takto apelovať na potrebu jej ochrany,
- podporovať, aby vznikali nové filmy na tieto témy aj udeľovaním ocenení,

-
- prispieť k tomu, aby sa rozvíjala slovenskej filmovej tvorby v oblasti vizuálnej antropológie,
 - organizovať odborné podujatia na festivale.

Festival sa zameriava na kultúrnu a sociálnu rozmanitosť európskeho kontinentu, avšak organizátori môžu do súťaže prijať aj filmy z ďalších krajín. Filmy môžu do súťaže prihlásiť výrobcovia, producenti, distribútori, inštitúcie, ako aj fyzické osoby.

Čoraz viac obľúbenejšou sa stáva celoslovenská literárna súťaž mladých prozaikov pod názvom **Jašíkove Kysuce**, ktorá sa koná každoročne na počesť spisovateľa Rudolfa Jašíka, rodáka z Turzovky. V roku 2008 to bol už jubilejný 40. ročník. Sprievodnými podujatiami sú autorské besedy, výstavy a literárno-dramatické pásma, odborné semináre. Príchod vianočných sviatkov a ich oslava charakterizujú **Vianoce na Kysuciach**, kedy každá kysucká obec pripravuje pre svojich obyvateľov zaujímavý program s vianočnou tematikou ako sú rôzne výstavy, koncerty regionálnych spevokolov, predstavenia folklórnych súborov, vianočné trhy ľudových remesiel, stretnutia s Mikulášom. Na Katarínu sa už tradične koná v Novej Bystrici dedinská zabíjačka spojená s katarínskou zábavou, Katarínske zábavy a plesy sa konajú takmer v každej obci. Veľmi obľúbená je plesová sezóna, či už sú to plesy štefanské, fašiangové, poľovnícke, farské, ples športovcov, kubánsky ples a veľa iných.

Nový rok sa tradične privítava **Novoročným trojkráľovým koncertom** v Čadci, kedy je galaprogram venovaný aj partnerstvám mesta Čadce s inými mestami a udelením ocenení Osobnosť Kysúc. Obdobie fašiangov je takisto spojené so zábavou a bohatým programom aj pre deti ako sú napríklad karnevaly.

Hlavným poslaním regionálnej súťažnej výstavy fotoamatérov z Kysúc **AMFO** je vytvoriť podmienky pre zhodnotenie a konfrontáciu výsledkov súčasnej tvorby amatérskych fotografov v regióne Kysúc. Verejná prezentácia súťažných prác na výstavách má motivovať záujem širokej verejnosti o fotografie rôzneho regionálneho pôvodu, tematického, žánrového zamerania a prispieť tak k rozvoju amatérskej fotografie na Kysuciach.

Obec Raková na počesť narodenia svojho rodáka - známeho kňaza, dramatika a publicistu Jána Palárika každoročne organizuje národnú súťažnú prehliadku ochotníckych divadelných súborov s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby pod názvom **Palárikova Raková**.

Obec Oščadnica je známa aj vďaka národnej súťažnej prehliadke v hre na heligónke – **Oščadnická heligónka a majáles**, ktorá je spojená s ľudovou veselnicou, remeselným jarmokom, sprievodom konských povozov a inými atraktívnymi podujatiami. Kysuce lákajú ako krajina bohatých lesov, kopcov a čistých potokov turistov aj prostredníctvom rôznych športových a turistických podujatí.

Obce a mestá usporadúvajú rôzne výstupy na jednotlivé vrchy, zrazy turistov, medzi verejnosťou je obľúbený **Zimný prechod Javorníkmi**, ďalej **Striebornou stopou KLM** (tradičný lyžiarsky prejazd Kysuckou lyžiarskou magistrálou), „**Rajtl chlopski**“ – **Beskydy bez hraníc** (medzinárodný lyžiarsky beh slovenských a poľských bežcov). Letným najvýznamnejším športovým podujatím v regióne Kysúc je **Kysucký maratón**.

Tab. 11

Kalendár vybraných pravidelných športových, kultúrnych a spoločenských podujatí v okrese Čadca		
termín	Podujatie	
	športové	Kultúrno-spoločenské
január	Novoročný výstup na Veľký Polom; Medzinárodný zimný zraz turistov	Novoročný koncert; plesy
február	Bežkami na Gírovú; Zimný prechod Javorníkmi	Fašiangové zábavy; Detské karnevaly
marec	Majstrovstvá sveta Veľkej Rače; Jozefovský beh	Veľkonočná výstava; Sláviaci Kysúc
apríl	Čadčianska desiatka; Otvorenie jarnej turistickej sezóny	Noc s Andersenom; Paláriková Raková
máj	Výstup na Veľkú Raču; Krajom Drotárie – medzinár. turist. pochod	Deň matiek; Oščadnická heligónka
jún	Kysucký maratón; O putovný pohár starostu obce	Goralské slávnosti; Kopaničiarske hody
júl	Kronerov pohár; Slovenský letný zraz turistov	Kysucké kultúrne leto; Drotária; Beskyd Rally
august	Uhorčíkovým chodníkom; Po drotárskych chodníkoch	Rock Beskyd Fest; Beskydské slávnosti a Turzovské hody
september	Cez tri štáty Európy; Jánošíkovým chodníkom	Gospelové dni – Kysuce; Etnofilm
október	Záver letnej turistickej sezóny; Krasňanská desiatka	Mesiach úcty k starším; Deň sv. Huberta; Rem – art Čadca
november	Privítanie Martina na bielom koni; Beh na Husárik	Magnificat; Katarínske zábavy
december	O štefanský pohár; Najlepší futbalista roka	Mikuláš; Kysucké Vianoce

Zdroj: Kalendárium Kysuce 2007 a 2010; vlastné spracovanie

4.3 Hodnotenie sekundárnej ponuky cestovného ruchu

Prostredníctvom sekundárnej ponuky sa vytvárajú podmienky na využívanie a približovanie primárnej ponuky cestovného ruchu s cieľom zabezpečiť účasť na cestovnom ruchu.

4.3.1 Supraštruktúra cestovného ruchu

Ubytovacie zariadenia

V okrese Čadca poskytujú ubytovacie služby viaceré zariadenia rôznych kategórií. Popri hoteloch a penziónoch sa postupne rozširuje i ponuka ubytovania v chatách a na súkromí. Uvádzame príklady niektorých zariadení v jednotlivých obciach.

V okresnom meste Čadca ponúka ubytovanie okolo 20 subjektov, boli vybrané tieto subjekty: Hotel Lipa, Horský hotel Husárik, penzión Medea.

Hotel Lipa sa nachádza v centre mesta Čadca v blízkosti Domu kultúry, v ktorom je možné usporiadať kongresy, školenia a kurzy. Poskytuje ubytovanie s kapacitou 51 stálych lôžok a s prístelkami je to 85 lôžok. Ubytovanie je rozdelené do kategórií štandard (jedno alebo dvojlôžkový), dvojlôžkový komfort, luxus a apartmán. Podľa kategórií sú izby vybavené TV so satelitom alebo bez, sprchovacím kútom, WC, vaňou, telefónom a chladničkou. Ceny sa pohybujú od 13 € (391, 64) do 77 € (2319,70 Sk) a je možné poskytnúť aj skupinové a rodinné zľavy. Hotel má veľké parkovisko strážené kamerovým systémom, pizzeriu, caffetériu, disco bar so salónikom s kapacitou 320 miest vhodný aj na módne prehliadky a prezentácie výrobkov firiem. V areáli hotela sa nachádza aj obchodné centrum. V priestoroch recepcie hotela je dostupný WIFI internet.

Hotel Husárik je luxusný hotel, ktorý zaujme návštevníkom hlavne svojim zovňajškom a štýlom zariadenia, ktorý zapadá do horského prostredia. Je situovaný nad mestom Čadca v nadmorskej výške 740 m n. m. približne 3km od jeho centra, obklopený vrchmi Kysuckých Beskýd, Javorníkov, Kysuckej vrchoviny a Turzovskej vrchoviny. V hoteli sa nachádza 27 izieb s kapacitou 77 lôžok vrátane prístelok. Interiér izieb zaujme ladením do teplých farieb v kombinácii s masívnym vyrezávaným drevom. Každá izba má napríklad vlastné sociálne zariadenie, telefón, TV, minibar, napojenie na WIFI a trezor. Niektoré izby majú balkón s nádherným výhľadom na okolitú prírodu. K

dispozícii je aj reštaurácia, poľovnícky salónik s krbom s otvoreným ohniskom a Bavorská izba so štýlovým sedením a keramikou pecou. V letných mesiacoch je súčasťou reštaurácie a kaviarne veľká terasa. Pre kongresový cestovný ruch má hotel kvalitne vybavené miestnosti pre 20 alebo 60 miest. Na relax je pre návštevníkov prichystané posedenie s biliardovým a šachovým stolom, v netypickom relax centre je bazén, sauna, whirlpool a fitness, počas leta tenisový kurt, hotel požičiava horské bicykle, lyže, sánky, štvorkolky, zabezpečuje jazdu na snežnom skútri a iné programy ako pochôdzky s lesníkom a agroturistika.

Penzión Medea je rodinným podnikom nachádzajúcim sa v centre mesta Čadca. Ponúka ubytovanie v ôsmich dvojlôžkových izbách s možnosťou prístelky (2 izby) a v jednom apartmáne. Všetky izby sú veľmi útulné a rôznofarebne ladené. V každej izbe sa nachádza káblová TV, SAT, izby majú vlastné toalety a kúpeľňu s vaňou alebo sprchovacím kútom. Ceny za ubytovanie sa pohybujú od 33,19 € (1000 Sk) až po 66,39 € (2000 Sk). V cene ubytovania sú zahrnuté aj raňajky, ktoré je možné na požiadanie podávať i na izbu. Penzión má k dispozícií aj vlastné bezplatné parkovisko s kapacitou 7 osobných vozidiel.

Obec Oščadnica je atraktívnou pre turistov najmä kvôli svojmu stredisku Park snow Veľká Rača a Sun paradise Veľká Rača, ktorý je známy nielen na Slovensku ale aj v zahraničí. Vďaka tomu sa obec dostáva do povedomia širokej verejnosti, čomu prispôsobuje i svoje možnosti ubytovania v približne 40 objektoch ako sú hotely, penzióny, zrubové chaty a veľmi rozšírené je ubytovanie v súkromí, ktorého počet sa postupne zvyšuje.

Hotel Marlene svojim atraktívnym zovňajškom pripomína typickú zrubovú chatu zasadenú do malebného prostredia vzdialeného asi 1,5 km od strediska Veľká Rača. K hotelu je ľahký prístup, pretože sa nachádza na príjazdovej ceste k stredisku, samozrejmosťou je bezplatné parkovisko chránené kamerovým systémom. Hotel má kapacitu 86 lôžok, kde ponúka ubytovanie v izbách i apartmánoch. Súčasťou hotela je i reštaurácia a bar, vináreň, detský kútik, biliard, šípky, stolový futbal, pre firmy a organizácie je k dispozícií konferenčná miestnosť s kapacitou 60 osôb. Na zrelaxovanie ponúka wellnes štúdio s bazénom, saunou a vírivou vaňou. Ako doplnkové služby a aktivity zabezpečuje skipasy a lyžiarske výbavy, turistických sprievodcov, lyžiarskych inštruktorov, kónský záprah so saňami a iné. Ceny za ubytovanie sa pohybujú od 25 € (753,15 Sk) do 60 € (1807,56 Sk) na osobu.

Apartmenty Alpinka ponúkajú pre hostí súkromie a pohodlie, pretože každý z nich je kvalitne a vkusne zariadený a takto uspokojí aj náročnejšiu klientelu. Je to rodinný penzión nachádzajúci sa priamo v obci, v tichom prostredí poskytujúci ubytovanie v 5 apartmánoch s celkovou kapacitou 22 lôžok. Pre hostí je k dispozícii miestnosť s minibarom slúžiaca i ako jedáleň na podávanie domácej stravy alebo polopenziu. Každý apartmán má svoj plne vybavený kuchynský kút, TV s káblovou televíziou, WIFI a sociálne zariadenie. Na posedenie pre hostí slúži zastrešená terasa s otvoreným krbom, kde sa dá na záhrade počas leta kúpať v prírodnom jazierku. Súčasťou objektu je aj malé parkovisko. Cena za ubytovanie je od 11 € (331,38 Sk) do 20 € (602,52 Sk) v závislosti od sezóny.

V obci Makov podobne ako v Oščadnici sa nachádzajú dve menšie lyžiarske strediská, čo je dôvod na zabezpečenie dostatočného a rôznorodého počtu ubytovacích zariadení na uspokojení potrieb turistov. Návštevníci majú na výber z hotelov, penziónov, chát a ubytovaní v súkromí.

Penzión Makov situovaný do prítlačlivého horského prostredia je určený najmä pre turisticky zameraných dovolenkárov, školské výlety, lyžiarske zájazdy a školy v prírode. Patria k nemu aj 4 drevené zruby s kompletným vybavením, ktoré sa nachádzajú v lesnom prostredí asi 50 m nad penziónom. Maximálna kapacita celého objektu je 48 osôb.

Obec Stará Bystrica ponúka zaujímavé ubytovanie v apartmánových domčekoch. K dispozícii je 10 zrubových apartmánov s celkovou kapacitou 40 lôžok. V každom domčeku sa nachádzajú štyri posteľe, stôl, taburetky, sociálne zariadenie. Tieto domčeky patria k centre voľného času Stará Bystrica a ubytovaní tak majú možnosť využiť v tomto areáli napríklad klubovne (video, disco, spoločenské hry a pod.), posilňovňu, saunu, prírodný amfiteáter a telocvičňa a športový areál ZŠ s MŠ. Cena sa dá dohodnúť aj pre výlety a exkurzie.

V tabuľke č. 12 v prílohe 6 sú uvedené subjekty, ktoré poskytujú ubytovacie služby v jednotlivých obciach okresu Čadca. Z tabuľky vidieť, že najviac ubytovacích zariadení sa nachádza v obci Oščadnica, čo je spôsobené umiestnením top strediska Veľká Rača známym na Slovensku i v zahraničí. Ďalej sú to obce ako Makov, Skalité a Čierne, v ktorých sa nachádzajú lyžiarske strediská. Tieto obce postupne kladú dôraz aj na kvalitu nie len na kvantitu ubytovania. Ostatné obce zväčša výrazne zaostávajú

v poskytovaní ubytovacích služieb, v niektorých sa nenachádzajú žiadne zariadenia alebo ich je nedostatočný počet.

Nasledujúca tabuľka ukazuje vývoj počtu ubytovacích zariadení a lôžok v rokoch 2007, 2008 a 2009 v okrese Čadca. Vyplýva z nej, že v roku 2009 sa počet zariadení i lôžok znížil.

Tab. 13

rok	Počet ubytovacích zariadení	Počet lôžok v ubytovacích zariadeniach
2007	82	2 453
2008	90	2 597
2009	82	2 331

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Stravovacie zariadenia

Pri stravovacích zariadeniach je ponuka širšia a nachádzajú sa aspoň minimálne aj v malých obciach. Jednotlivé zariadenia sa odlišujú svojou kvalitou, vybavením, a umiestnením. V meste Čadca je na výber okolo 20 reštauračných objektov rôzneho štandardu, niekoľko zariadení rýchleho stravovania, barov a pubov, jedální, cukrární, pohostinstiev a kaviarní. Viaceré ponúkajú okrem stravovacích aj ubytovacie služby. Pre príklad sú uvedené 2 vybrané reštaurácie.

Pizzeria a Caffeteria Del Nicky sa nachádza v centre mesta Čadce, v areáli hotela Lipa. Objekt je rozdelený do dvoch častí, kde v nefajčiarskej časti je pizzéria ponúkajúca denné menu a niekoľko druhov pizze, ktorú sa pripravuje priamo pred ich očami. V druhej fajčiarskej časti je caffeteria zariadená príjemným nábytkom z ratanu. Počas leta je k dispozícii aj krytá letná terasa. Súčasťou komplexu je aj salónik pre usporiadanie rôznych rodinných a príležitostných akcií. Ponúka aj službu donášku domov, ktorá je pre mesto Čadca bezplatná a mimo neho za prijateľné ceny.

Safari – poľovnícka reštaurácia je príjemným spestrením ponuky v meste, pretože ponúka zaujímavé jedlá ako sú špeciality z diviny, poľovnícky guláš, takisto majú bohatý výber pizze, rýb i bezmäsitých jedál a denného menu.

V obci Oščadnica sú zabezpečené stravovacie služby zväčša spojením s ubytovacím, to znamená, že penzióny, hotely a chaty ponúkajú spolu s ubytovaním aj stravovanie. Takýchto objektov je teda približne rovnaký počet ako ubytovacích. Pre príklad sú uvedené 2 zariadenia.

Penzión Drevorubač sa nachádza priamo pri vstupe do obce Oščadnica. Okrem ubytovania ponúka návštevníkom aj možnosť celodenného stravovania v samostatnej reštaurácii s terasou. V ponuke sú špeciality slovenskej kuchyne ako sú bryndzové halušky a pod., tak aj tradičné jedlá národných kuchýň, napríklad talianska pizza. K dispozícii je návštevníkom aj parkovisko pre osobné automobily a autobusy priamo v areáli penziónu.

Penzión Gájuz má výhodné umiestnenie priamo v miestnom lyžiarskom stredisku Športcentrum Oščadnica priamo v strede obce. Penzión ponúka svojim hosťom možnosť stravovania a posedenia v príjemnom prostredí štýlovej reštaurácie. Má pripravený bohatý výber jedál z mäsa, zeleniny, cestovín, šalátov, pizza a dezerty. V reštaurácii je možnosť poriadat' rodinné oslavy, svadby, školenia a semináre.

V meste Turzovka je k dispozícii napríklad **reštaurácia Artemis**. Reštaurácia je zameraná na tradičnú slovenskú ale aj medzinárodnú kuchyňu. Okrem klasických gastro služieb ponúkajú aj špeciálne služby ako prípravu piknikového koša do prírody, degustáciu pod taktovkou certifikovaných sommeliérov, pripravujú slávnostné torty, koláče a zákusky, poskytujú kompletný catering servis s doplnkovými službami.

V Krásne nad Kysucou je možné stravovanie napríklad v reštaurácii Gazdovský Šenk, Lapek, Reštaurácia pod Vežou.

V menších obciach ako sú napríklad Olešná, Radôstka, Staškov, Klubina, Klokočov a ďalšie je nedostatočná alebo minimálna ponuka stravovacích zariadení. Vo všeobecnosti platí, že stravovacie služby sa sústreďujú do obcí, kde sa nachádza nejaké stredisko alebo objekt cestovného ruchu.

Štatisticky nie sú zachytené objekty poskytujúce stravovacie služby za sledované územie. Webová stránka slovakia guide www.skg.sk eviduje v okrese Čadca 68 subjektov poskytujúcich gastro služby:

Tab. 14

obec	Názov zariadenia										
	bar	bistro	bufet	cukráreň	disco	kaviareň	lahôdky	night club	pivnica	pub	reštaurácia
Čadca	6	2	-	2	1	2	3	1	1	9	12
Čierne	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Klokočov	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Krásno nad Kysucou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Makov	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Nová Bystrica	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oščadnica	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3
Raková	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Skalité	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Svrčinovec	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turzovka	1	-	1	2	-	1	-	-	-	1	3
Vysoká nad Kysucou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Zákopčie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

Zdroj: Slovakia guide, 2010 [cit. 2010-04-21]. Dostupné na internete: <<http://www.skg.sk/sk/gastro.html?section=®ion=ZA&district=%C8adca&city=Z%E1kop%E8ie>>., vlastné spracovanie

4.3.2 Infraštruktúra cestovného ruchu

Infraštruktúra cestovného ruchu má poskytnúť návštevníkom možnosť aktívne využívať ich voľný čas a tým prispieť k uspokojeniu potrieb a celkového dopytu.

V okrese Čadca pôsobí okolo 20 subjektov poskytujúcich služby cestovných kancelárií a agentúr, ktoré sa venujú prevažne pasívnemu cestovnému ruchu, čiže sprostredkujú zájazdy do zahraničia. Cestovné kancelárie alebo agentúry, ktoré by sprostredkovali ubytovanie a stravovanie v regióne Kysuce v okrese Čadca nepôsobia. Do infraštruktúry cestovného ruchu v okrese Čadca môžeme zaradiť:

Cestovná kancelária Fair tour s. r. o. v Čadci, je tour operátorom pre Grécko a Chorvátsko. Zabezpečuje dovolenky, pobytové zájazdy, poznávacie zájazdy, medzinárodná a vnútroštátna autobusová doprava.

Cestovná kancelária Jomatour, ktorá sa zameriava na predaj zájazdov do Chorvátska.

Cestovná kancelária Larix v Turzovke, ktorá sa orientuje na zájazdy do Chorvátska.

Cestovná agentúra Pavol Kuba – Filip v Krásne nad Kysucou, ktorá usporadúva kultúrne a športové podujatia.

Informácie turistom v meste Čadca poskytuje **kultúrne a informačné centrum mesta** (KIC) sídliace v Dome kultúry Čadca. KIC je súčasťou Asociácie informačných centier (AICES). Je príspevkovou organizáciou Mesta Čadca s vlastnou právnou subjektivitou, ktorej hlavnou náplňou činnosti je organizovanie a zabezpečovanie kultúrnych, spoločenských, voľno časových, umeleckých a vzdelávacích aktivít. Okrem toho ponúka bezplatné služby ako napríklad poskytovanie informácií o možnosti ubytovania v meste a v regióne, informácie o stravovacích zariadeniach, o kultúrnych, športových a spoločenských podujatiach v meste a regióne Kysúc, o sídlach firiem,

úradov a inštitúcií, o zaujímavostiach regiónu. Za poplatok poskytuje kopírovacie služby, prepisovanie textov a i. Vo svojej činnosti má aj predaj pohľadníc, darčkových predmetov prevažne domácich výrobcov, turistické známky a mapy regiónu a Slovenska, knihy kysuckých autorov, publikácie miest a obcí regiónu. Ďalšie informácie môžu turisti čerpať z webovej stránky mesta.

Ako informačné centrum pracuje v **Turzovke Medzinárodné informačné centrum**, ktoré získava, spracúva a poskytuje informácie, propaguje mesto Turzovka a MHK, umožňuje využitie infokioskov pre verejnosť, predáva propagačné materiály, kopíruje a odosiela faxové správy. Súčasťou priestorov je stála expozícia Jašíkovej izby.

Informačné centrum - Viera Urbaníková poskytuje služby cestovnej kancelárie ale sprostredkúva aj informácie pre turistov zo zahraničia, predáva pobyty. Sídlo má v bývalej colnici na hraničnom priechode Svrčinovec.

Turisticko - informačná kancelária Oščadnica - Rača – TIK je miestnou informačnou kanceláriou, ktorá poskytuje služby a informácie pre turistov z oblasti sprostredkovania ubytovania v súkromí, informácií o ubytovaní v hoteloch a penziónoch, internetovej čítárne, zdarma wifi pripojenie priamo v kancelárii, faxové a kopírovacie služby pre verejnosť, predaj suvenírov, tlmočnicke služby, poskytovanie informácií o lyžiarskom stredisku Veľká Rača, o obci Oščadnica, kultúrnych pamiatkach a i. Súčasťou Rača TIK je aj **Miestne združenie cestovného ruchu Oščadnica**, ktorého členmi sú poskytovatelia ubytovania a služieb v oblasti cestovného ruchu v obci Oščadnica. Toto združenie je občianskym združením podporujúcim rozvoj cestovného ruchu v obci Oščadnica a v medzinárodnom lyžiarskom stredisku Snowparadise Veľká Rača Oščadnica a letnom zábavnom parku Sunparadise Veľká Rača Oščadnica. Na webovej stránke združenia je zoznam subjektov poskytujúcich ubytovanie a stravovanie spolu s ich kontaktmi.

K zábavným zariadeniam v okrese môžeme zaradiť viaceré reštaurácie ako napríklad Pizzeriu Biely dom bowling centrum v Čadci, reštauráciu Kolkáreň v Krásne nad Kysucou a iné, ktoré okrem stravovania poskytujú aj zábavné služby ako biliard, stolný futbal, šípky. V meste Čadca funguje aj Speed poker club s herňou, ktorý je prvým športovým pokrovým klubom na Kysuciach, kde je aj možnosť zahrať si na rulete alebo výherných automatoch.

Keďže okres Čadca je prihraničným okresom susediacim s Českou a Poľskou republikou, svoju činnosť tu rozvíjajú viaceré zmenárne, ktoré sa ale koncentrujú do

okresného mesta. Ich presný počet nie je evidovaný, ale pohybuje sa do 15 zmenární na celý okres aj v rámci bánk, ktoré poskytujú výmenu valút.

V okrese sa nachádzajú 4 hraničné prechody s Českou republikou a 1 hraničný prechod s Poľskom Makov/Bumbálka - V. Karlovice, Klokočov-Bíla, Čadca/Milošová-Šance, Svrčinovec – Mosty u Jablunkova, Skalité – Zwardoň.

4.3.3 Všeobecná infraštruktúra cestovného ruchu

Obchodná sieť sa z 20 obcí a 3 miest sústreďuje zväčša do miest a to hlavne do okresného mesta Čadca. Podľa štatistického úradu SR k 31. 12. 2009 v okrese pôsobilo 1206 podnikov, z ktorých malo najväčšie zastúpenie veľkoobchod a maloobchod, priemysel a iné. Obchodná sieť sa viaže na centrum obce alebo mesta, kde sa nachádzajú napríklad predajne textilu a obuvi, kvetinárstva, potraviny, elektronika, drogérie, kníhkupectvá, papiernictvá, predajne nábytku, predajne športových potrieb, predajne v oblasti stavebníctva, výpočtovej techniky a pod. Svoje služby tu poskytujú taxi služby, kaderníctva, salóny krásy, krajčírstva, opravovne áut a pod. Nasledujúca tabuľka ukazuje porovnanie počtu objektov obchodu a pohostinstva v okrese Čadca v rokoch 2007 a 2008:

Tab. 15

Názov ukazovateľa	Rok 2008	Rok 2007
Predajne potravinár. tovaru, supermarkety a predajne zmiešaného tovaru	331	343
Predajne potravinárskeho tovaru - supermarkety	5	5
Predajne zmiešaného tovaru	-	-
Obchodné domy, nákupné strediská a hypermarkety	12	11
Obchodné domy a nákupné strediská - hypermarkety	1	-
Pohostinské odbytové strediská	249	253
Predajne nepotravinárskeho tovaru	446	435
Predajne pohonných látok	11	11
Predajne motorových vozidiel	3	4
Zariadenia pre údržbu a opravu motorových vozidiel	47	40
Predajne súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	19	17
Zariadenia pre predaj, údržbu a opravu motocyklov, mopedov a prísl.	2	2

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie

Na území okresu majú svoje pobočky viaceré súkromné inštitúcie, ktoré poskytujú všeobecné aj špecializované služby, najmä v oblasti bankovníctva a

poisťovníctva. Len v meste Čadca pôsobí 8 pobočiek bánk: ČSOB, a. s., Dexia banka Slovensko, a. s., OTP banka, a. s., Ľudová banka, a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s., Tatra banka, a. s., UniCredit Bank, a. s. a VÚB a. s., viacero komerčných poisťovní ako: Allianz – Slovenská poisťovňa, Kooperatíva poisťovňa, a.s., ING Životná poisťovňa, Uniqa, poisťovňa, Generali Poisťovňa, Komunálna poisťovňa, a. s., Wüstenrot poisťovňa, Prvá česko-slovenská poisťovňa Rapid, OTP Garancia poisťovňa. Evidencia pobočiek finančných inštitúcií v ďalších obciach okresu neexistuje.

Športovo – rekreačné zariadenia sú v okrese zastúpené vo väčšom počte. Mestská plaváreň sa nachádza len v meste Čadca a slúži obyvateľom celého okresu. Nachádza sa pri športovom štadióne v blízkosti vlakovej stanice smerom na Makov. V budove plavárne sa nachádza aj fitness centrum a sauna. Ďalšie menšie fitness centrum je umiestnené v hoteli Centrum, v meste je ďalej novootvorené športové zariadenie Martenz squash-ricochet a dve športové haly.

V **Turzovke** sa nachádza **areál športu a oddychu**, v ktorom je k dispozícii viacúčelové ihrisko prekryté nafukovacou halou, vonkajšie hokejbalové ihrisko, v letných mesiacoch je možnosť si zahrať petanque, ruské kolky, tenis na antukových dvorcoch, badminton, minigolf či previesť sa areálom na kolobežke či štvorkolke. Samozrejmosťou sú oddychové terasy, lavičky, budova správcu so šatňami, hygienickým a športovým servisom a spoločenskou miestnosťou.

Tenis je možné si zahrať na tenisových kurtoch v meste Čadca na sídlisku Žarec, na umelom trávnom kurte v Turzovke i pri hoteli Bumbálka na Makove. Reštaurácia Bowling centrum a pizzeria v Čadci ponúka možnosť zahrať si bowling.

Kysuce majú ideálne podmienky na lyžiarsku turistiku, čo odráža aj počet lyžiarskych stredísk. Vďaka výborným klimatickým podmienkam v zimnom období vzniklo na Veľkej Rači v Oščadnici jedno z najlepšie vybudovaných zimných stredísk cestovného ruchu na Slovensku – **Snow paradise Veľká Rača**. Kategorizácia lyžiarskych stredísk SR zaradila toto stredisko medzi päť hviezdíčkové, čiže patrí medzi najlepšie vybavené strediská na Slovensku. V súčasnosti je v lokalitách Dedovka, Marguška a Lalíky vybudovaných 14 zjazdových tratí v celkovej dĺžke vyše 14 km a bežecké trate na Stope zdravia v dĺžkach 1, 3 a 5 km. Nachádzajú sa tu osobné horské dopravné zariadenia vrátane dvoch 4-sedačkových a jednej 6-sedačkovej lanovky v kombinácii s 8-miestnymi kabínkami s celkovou prepravnou kapacitou 9 700 osôb za hodinu. Trate sú rôznej obtiažnosti, je umožnené aj večerné lyžovanie a na všetkých zjazdovkách je možnosť

technického zasnežovania. Pre snowbordistov v stredisku je vybudovaná U-rampa. Stredisko poskytuje aj služby ako požičovňu lyžiarskej a snowboardovej výstroje, lyžiarsku a snowboardovú školu, ski servis, úschovňu a doplnkový predaj športových potrieb. V stredisku sú zabezpečované skibusy, čo umožňuje jednoduchší prístup pre turistov. V letnej sezóne, ktorá trvá od júna do októbra, sa stredisko mení na **Sunparadise** a ponúka lanovú dráhu, snowbordovú letnú dráhu, trampolíny a množstvo iných atrakcií.

Priamo v strede tejto obce sa nachádza ďalšie, no menšie lyžiarske centrum **Športcentrum – Oščadnica**, v ktorom sú k dispozícii 2 lyžiarske vleky. Jeden detský a druhý s dĺžkou 350 m je vhodný pre začiatočníkov a stredne pokročilých lyžiarov. V stredisku je taktiež technické zasnežovanie a možnosť večerného lyžovania.

V obci Makov sú lokalizované 2 lyžiarske strediská:

SKI Makov sa nachádza v Makove v miestnej časti Čierne. Od centra obce je stredisko vzdialené cca 4 km, autobusová zastávka je priamo pri vlekoch. Pre lyžiarov sú k dispozícii 4 lyžiarske vleky. Dva vleky sú v dĺžke 1200 a 1450 m, jeden je detský lanový s dĺžkou 150 m a posledný je pre začínajúcich lyžiarov. V stredisku je veľké parkovisko, bufet s možnosťou stravovania, požičovňa lyží a skiservis, ako aj lyžiarska škola a škôlka.

Makov – Kasárne sa nachádza v Makove, v časti Kopanice - pod vrcholom Veľkého Javorníka, vzdialené od centra obce asi 10 km a od autobusovej zastávky je 7 km. Pri osobnom aute je potrebné použiť snehové reťaze. V stredisku sú štyri lyžiarske vleky, dva s dĺžkou 600 m s vrcholovou stanicou v nadmorskej výške 1030 m a dve detské vleky s dĺžkou 100. Pre bežkárov sú v blízkosti pripravené trasy hrebeňom Javorníkov.

V ďalšej obci Skalité na hraniciach s Poľskom sa nachádza lyžiarske stredisko **Skalité – Seraffinov**. Má výbornú polohu, pretože vlaková zastávka je vzdialená od parkoviska strediska necelých 250 m. Dobrý prístup je aj osobným autom alebo autobusom, kde je autobusová zastávka vzdialená asi 1 km. V stredisku sú štyri lyžiarske vleky s dĺžkou 140 m – detský vlek, 595 m, 345 m, a 825 m. Stredisko navštevujú najmä lyžiari z Poľska kvôli jeho polohe i prijateľnej cene. Veľkou nevýhodou strediska je, že nemá možnosť technického zasnežovania, čo výrazne skracuje lyžiarsku sezónu. Negatívnym znakom sú i nedostatočne upravované zjazdovky.

Menšieho významu je lyžiarske stredisko **Klokočov - Hlavice** nachádzajúce sa v

časti Hlavice v obci Klokočov. V stredu je jeden vleč s dĺžkou 350 m s osvetlením, požičovňa lyžiarskej výstroje a bufet. Parkovisko pre osobné autá je vzdialené cca 250 m. Nevýhodou je, že svah nie je strojovo upravovaný. Z hľadiska náročnosti je zjazdovka vhodná pre nenáročných lyžiarov a rodiny s deťmi.

V obci Čierne sa nachádza novootvorené stredisko **Zlatá kačka**, ktoré ponúka 1,5 km zjazdových tratí miernej obtiažnosti. Parkovanie je priamo v areáli a zjazdovka je upravovaná aj technickým snehom.

Ďalšími menej významnými lyžiarskymi strediskami sú lyžiarske stredisko Vysoká nad Kysucou, Turzovka – Bukovina, Raková – Korchán a v meste Čadca je to lyžiarske stredisko Husárik, ktoré ale v posledných rokoch už nie je otvorené. K strediskám môžeme zaradiť aj Kysuckú lyžiarsku magistrálu, ktorá predstavuje asi 50 km občas upravovaných lyžiarskych trás, nachádzajúcich sa prevažne v priestore Čierne-Skalité - Oščadnica-Čadečka. Ich údržbu zabezpečuje TJ Lokomotíva Čadca a každoročne organizuje podujatie Strieborná stopa.

Okresom prechádza niekoľko cyklistických trás a oblasť je ideálna pre pešiu turistiku. Veľkým nedostatkom sú ale slabo alebo vôbec neoznačované trasy. K rozvoju pešej turistiky prispievajú aj turistické kluby ako napríklad TJ Lokomotíva Čadca, AHA Čierne, TO Svrčinovec, ŠK KST Turzovka, KT Vysoká nad Kysucou a i., ktoré pravidelne organizujú turistické podujatia nielen pre obyvateľov svojich miest a obcí ale aj pre širokú verejnosť.

V okrese je možnosť aj **jazdy na koňoch** a kurzy jazdenia v Rakovej v jazdiarni UNI - CON KYSUCE, s.r.o. v bývalom poľnohospodárskom dvore, v jazdeckom klube Makov a v obci Čierne v K-TEN company je aj možnosť ubytovania.

V oblasti **kultúrno – spoločenských zariadení** v okrese svoju činnosť vykonávajú knižnice, kiná, múzeá, galérie, kultúrne domy, osobitnú činnosť vykonáva Kysucké múzeum so sídlom v Čadci, ktoré je špecializovaným regionálnym kultúrnym zariadením a v okrese Čadca zastrešuje expozície Múzea kysuckej dediny, Historickéj lesnej úvratovej železnice a Spoločnú prírodovednú expozíciu v Krásne nad Kysucou.

Zdravotnícke služby sú zabezpečované hlavne kysuckou nemocnicou s poliklinikou v Čadci s počtom lôžok 451, správou zdravotníckych zariadení s detašovaným pracoviskom v Turzovke a obvodnými lekármi v meste a v obciach Oščadnica, Zborov nad Bystricou, Krásno nad Kysucou, Nová Bystrica, Raková, Staškov, Stará Bystrica, Makov, Klokočov, Zákopčie, Svrčinovec, Čierne, Vysoká nad

Kysucou, Skalité a Korňa. V okrese je 10 zariadení sociálnych služieb a niekoľko lekární.

V okrese majú svoje predajne a servisy spoločnosti T – Mobile, O₂, Orange a T – Com.

Štátna a mestská polícia so sídlom v Čadci sa stará o bezpečnosť a poriadok občanov a turistov.

Základným predpokladom všestranného rozvoja v okrese je vybavenosť dopravnou infraštruktúrou. Dostupnosť k jednotlivým mestám, obciam a strediskám cestovného ruchu cez dopravné siete má veľký význam na rozvoj cestovného ruchu. Z hľadiska dopravnej infraštruktúry sú cez okres vedené 2 medzinárodné železničné trate v smere Žilina - Čadca - Bohumín (Česko) a Čadca - Skalité - Zwardoň (Poľsko). Takisto tu vedú cesty I. triedy európskeho významu v celkovej dĺžke 53,70 km, sú tu vybudované cesty II. triedy v dĺžke 61,048 km a 113,319 km ciest III. triedy.

Pre motoristov sú k dispozícii čerpace stanice s občerstvením. V okrese poskytujú nonstop svoje služby viaceré taxislužby. Parkovacie plochy nie sú dostačujúce, väčšie parkoviská sa nachádzajú len pri supermarketoch a ostatné sú platené. Je potreba vybudovať ďalšie parkoviská v jednotlivých obciach a mestách. Dopravné spojenie v rámci autobusovej dopravy je zabezpečené aj do vzdialenejších osád aj súkromnými subjektmi. V Čadci sa nachádza aj tunel Horelica, ktorý výrazne uľahčuje dopravu a odkláňa ju mimo centra.

4.4 SWOT analýza

SWOT analýza vyhodnocuje a poskytuje prehľad o súčasnom stave z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození v danom území. Zamieriava sa na kľúčové oblasti. Analýza je východiskom pre formulovanie budúcej stratégie tzn. akým smerom sa má dané územie uberať a naznačuje tak možné alternatívy budúceho vývoja a možnosti na ich využitie.

Silné stránky	Slabé stránky
<i>Lokalizačné predpoklady</i>	<i>Lokalizačné predpoklady</i>
• výhodná geografická poloha – územie je v blízkosti hraníc s Poľskou republikou a Českou republikou • viac ako 50% územia tvoria lesy • územie patrí do Chránenej krajinskej oblasti Kysuce • prírodný potenciál vhodný na rozvoj cestovného ruchu (zjazdové a bežecké lyžovanie, pešia a horská turistika, cykloturistika, poľovníctvo, hubárčenie a i.) • výborné klimatické a geomorfologické podmienky hlavne pre zimný cestovný ruch • bohatý kultúrno-historický potenciál • pravidelné organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí zameraných predovšetkým na folklórne tradície regionálneho aj nadregionálneho charakteru • organizovanie podujatí zameraných na podporu a propagáciu tradičných remesiel (napr. drotárstvo) aj mimo regiónu • zachovalé kultúrne tradície, ľudové zvyky a obyčaje • Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke • Historická lesná úvratňová železnica • zaujímavé prírodné pamiatky - Bukovský prameň, Korniansky ropný prameň, Vojtovský prameň, Vychylovské prahy, Vychylovské skálie	• nedostatočne upravované a označované cyklistické trasy, trasy pre bežecké lyžovanie a pešiu turistiku • nedostatočný počet vybudovaných náučných a tematických chodníkov vo vzťahu k prírodnému a kultúrnemu potenciálu
<i>Realizačné predpoklady</i>	<i>Realizačné predpoklady</i>
• existencia základných športových zariadení • existencia Miestneho združenia cestovného ruchu Oščadnica • existencia Kultúrneho a informačného strediska v Čadci, Turisticko-informačnej kancelárie v Oščadnici, Medzinárodného informačného centra v Turzovke • známe strediská cestovného ruchu v Oščadnici a Makove • existencia kultúrnych zariadení (kiná,	• nedostatočná kapacita a rôznorodosť ubytovacích a stravovacích zariadení • sústredenie ubytovacích a stravovacích zariadení predovšetkým do obcí s vybudovanými lyžiarskymi strediskami • absencia technického zasaňzovania v lyžiarskych strediskách Skalité – Serafinov a Turzovka – Bukovina, čo výrazne skracuje ich sezónu • v niektorých lyžiarskych strediskách

múzeá, galérie, kultúrne domy, knižnice, skanzen)	chýbajú oddychové miesta, úschovňa batožín, nedostatočná kvalita sociálnych zariadení • nedostatok komplexných štatistických informácií z jednotlivých obcí o ich ubytovacích a stravovacích zariadenia a základnej infraštruktúre
Príležitosti	Ohrozenia
<i>Lokalizačné predpoklady</i>	<i>Lokalizačné predpoklady</i>
• využitie bohatého kultúrno-historického potenciálu územia • využitie prírodných daností územia pre letnú a zimnú turistiku na rôzne športy a aktivity v prírode • rozšírenie, úprava a označkovanie cyklistických, bežeckých a peších chodníkov • prepojenie náučných chodníkov viacerých lokalít s informačnými tabuľami • obnova niektorých upadajúcich tradícií jednotlivých oblastí • výroba produktov domácej výroby, tradičných remesiel a ľudového umenia a ich predaj a propagácia i mimo regiónu • obnova a revitalizácia kultúrno-historických pamiatok • zdravý životný štýl obyvateľstva spojený so starostlivosťou o zdravie – vykonávanie aktivít na jeho udržanie (trávenie voľného času v horách, na vidieku)	• nízky záujem verejnosti o ochranu miestneho životného prostredia, kultúrnych pamiatok • zvyšujúci sa nekoordinovaný výrub lesov v dôsledku napadnutia lykožrútom • nedostatočné zabezpečovanie ochrany prírodných pamiatok, národných rezervácií • nedostatočné udržiavanie vzhľadu krajiny, devastácia prírodného prostredia, postupný útlm rozvoja vidieka
<i>Realizačné predpoklady</i>	<i>Realizačné predpoklady</i>
• zvýšenie kvality a úrovne ubytovacích a stravovacích zariadení v celom okrese • dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky – značný bytový fond na vidieku • vytváranie partnerstiev (podnikatelia, mimovládne organizácie, samospráva, štátna správa) pri riešení problematiky rozvoja daného územia • tvorba webových stránok jednotlivých obcí a ich pravidelná aktualizácia • vytvorenie komplexnej webovej stránky zahŕňajúcej ponuku všetkých zariadení cestovného ruchu	• nemotivujúce podmienky na začatie podnikania v cestovnom ruchu (vstupné náklady, sezónnosť, chýbajú systémové nástroje podpory) • z hľadiska čerpania fondov zo štátu a Európskej únie – veľká administratívna náročnosť na vypracovanie projektov a samotnú realizáciu • odliv kvalifikovaných síl z regiónu – potenciálna pracovná sila pre cestovný ruch • nekoordinovaný a nekonceptný rozvoj cestovného ruchu v danom území

a doplnkových služieb • vytvorenie jednotnej stratégie rozvoja v cestovnom ruchu celého územia • možnosť využívať finančné prostriedky z fondov Európskej únie • pravidelné vydávanie aktuálnych propagačných materiálov o kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach v celom okrese • prispôsobenie lyžiarskych stredísk možnosti využívania počas letnej sezóny (atrakcie ako napríklad lezecká stena, požičiavanie bicyklov, sprievodcovia na pešiu a horskú turistiku) • rozšírenie ponuky cestovného ruchu o využívanie doposiaľ málo známych lokalít, oblastí a dolín • rozvoj projektov orientovaných na podporu vidieckej turistiky a agroturistiky • podpora rozvoja špecializovaných stravovacích zariadení zameraných na ponuku miestnych gastronomických špecialít • podporovať záujem o dovolenku v regióne napríklad rekreačnými šekmi, zľavy pre domácich obyvateľov v jednotlivých strediskách	• pretrvávajúca neochota k spolupráci na úrovni podnikateľa, samospráva • konkurencia iných turistických regiónov • neadekvátny pomer ceny a kvality služieb v jednotlivých strediskách • z hľadiska cien – neatraktívne pre domácich turistov • nevyužitý potenciál lyžiarskeho strediska Husárik v Čadci • sezónnosť cestovného ruchu • nedostatočný inštitucionálny rámec (najmä nedostatky v poradenstve, v systéme vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a pod.)

5 Návrhy na ďalší rozvoj pre okres Čadca

Po zhodnotení silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození je možné uviesť, že okres Čadca má veľmi dobré podmienky na rozvoj viacerých druhov cestovného ruchu, ktoré sa viažu najmä na hodnotný prírodný potenciál a zachovalú ľudovú architektúru a tradície. Pre zlepšenie poskytovania služieb v cestovnom ruchu v okrese Čadca navrhujeme:

- zvýšiť počet a kvalitu ubytovacích a stravovacích zariadení v celom okrese. V niektorých obciach sa nenachádzajú žiadne ubytovacie a stravovacie zariadenia, resp. minimálny počet ale nedostatočnej kvality. Rozšíriť ponuku ubytovacích zariadení aj o kempingy, ktoré tu nemajú svoje zastúpenie. V rámci stravovacích zariadení rozšíriť a skvalitniť ponuku gastronomických služieb a orientovať sa aj na tradičné kysucké jedlá a prezentovať takto región.
- vytvoriť jednotnú stratégiu rozvoja celého územia, prostredníctvom ktorej by sa dosiahol ucelený rozvoj cestovného ruchu v spolupráci so všetkými obcami. Vytvoriť jednotný a nezameniteľný imidž a značku charakterizujúcu toto územie využívajúcu na propagáciu v rôznych formách.
- rozšíriť siete turistických informačných kancelárií do jednotlivých obcí a zabezpečiť ich vzájomné prepojenie,
- vytvoriť jednotný webový portál, ktorý by charakterizoval územie a obsahoval všetky potrebné aktuálne informácie o jednotlivých obciach, o ubytovacích, stravovacích možnostiach v okrese, športovo-rekreačných zariadeniach, usporadúvaných podujatiach a jednotlivých strediskách cestovného ruchu a atraktivitách územia a takisto by umožňoval online rezerváciu do jednotlivých zariadení,
- skvalitniť a rozšíriť značkovanie trás pre pešiu turistiku, cykloturistiku, bežecké lyžovanie, trasy pravidelne upravovať a umiestniť informačné tabule o blízkom okolí a možnostiach navštívenia rôznych zaujímavostí,
- zvýšiť propagáciu oblasti vydávaním aktuálnych propagačných materiálov vo viacerých jazykoch, umožniť kúpu regionálnych suvenírov v jednotlivých obciach,

-
- podporovať a vytvárať podmienky pre oživenie tradičných remesiel a výroby produktov a ponúkať ich nielen v regióne ale aj mimo neho, zabezpečiť propagáciu na rôznych celoslovenských i zahraničných výstavách cestovného ruchu,
 - vytvárať strediská a produkty cestovného ruchu zamerané na celú sezónu, napr. vybudovať areál športu a rekreácie, ktorý by zahŕňal i letné kúpalisko, možnosti na viaceré športy, wellness štúdio.
 - skvalitniť služby a vybavenie niektorých zimných stredísk, napr. zabezpečiť technické zasnežovanie v lyžiarskom stredisku Skalité – Serafinov, pravidelne udržiavať lyžiarske svahy, skvalitniť parkovacie služby, ubytovacie a stravovacie služby, zabezpečiť požičiavanie športových potrieb,
 - zabezpečiť a poskytovať služby regionálnych turistických sprievodcov,
 - vytvárať pre turistov dielne tradičných remesiel ako napr. drotárstvo, zabezpečiť možnosti pre prípravu tradičných kysuckých jedál, výučbu ľudového tanca,
 - pre začínajúcich i existujúcich podnikateľov v cestovnom ruchu zabezpečiť školenia, semináre o poskytovaní kvalitných služieb, odborné poradenstvo v oblasti podnikania, zvyšovanie kvality a priblížiť im výhody vzájomnej spolupráce.

Záver

Cieľom diplomovej práce bolo hodnotenie lokalizačných a realizačných predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu vo vybranom regióne, čiže v okrese Čadca.

Územie disponuje predovšetkým prírodným potenciálom so zachovalou prírodou, s členitým reliéfom vhodným na horskú turistiku a lesmi bohatými na rôznorodú faunu a flóru. Pre mnohé obce a roztrúsené osady je charakteristické kopaničiarske osídlenie, v ktorých sa uchovali známky tradičnej architektúry. Svojou polohou je okres predurčený na cezhraničnú spoluprácu s Českou a Poľskou republikou v rôznych oblastiach. Pre rozvoj cestovného ruchu sú teda rozhodujúce predpoklady ako prírodný potenciál, bohatá a rôznorodá ponuka tradičných kultúrno-spoločenských podujatí so zameraním najmä na folklór, ponuka športových podujatí prezentujúcich krásu kysuckej prírody, viaceré lyžiarskych stredísk rôzneho vybavenia, špecifické objekty charakterizujúce región ako je Múzeum kysuckej dediny s lesnou úvratňovou železnicou, viaceré prírodné pamiatky, prírodné rezervácie a rôzne zaujímavosti v jednotlivých obciach a mestách, ktoré robia z regiónu atraktívnu oblasť pre turistov.

Analýzou lokalizačných a realizačných predpokladov okresu Čadca bolo zistené, že územie má ideálne podmienky najmä pre zimnú turistiku, nachádza sa tu 9 lyžiarskych stredísk rôznej kvality, z ktorých je najznámejšie stredisko Veľká Rača v Oščadnici. Územím prechádza niekoľko trás pre pešiu turistiku a cykloturistiku a trasy pre bežecké lyžovanie, ktoré sú ale nedostatočne značené a upravované. Počas letnej sezóny je územie vhodné na rozvoj aktivít spojených s prírodou ako je hubárčenie, rybolov, regulované poľovníctvo, pozorovanie lesnej zvery a vtáctva. Kysucký vidiek má so svojou relatívne zachovalou tradičnou architektúrou výborné podmienky pre vidiecky cestovný ruch a agroturistiku. Stále živými tradíciami prezentovanými počas mnohých podujatí má oblasť výborné možnosti na kultúrno-poznávací cestovný ruch a atraktivitami ako sú Milošovské gule, Korňanský ropný prameň alebo Skanzen vo Vychylovke je možné pritiahnúť veľké množstvo turistov.

Z hľadiska budovania rozvoja cestovného ruchu je nutné najmä rozšíriť a skvalitniť ponuku zariadení cestovného ruchu, využívať cezhraničnú spoluprácu a vytvoriť ucelenú a organizovanú stratégiu rozvoja územia a prezentovať ho jednotne pod charakteristickou značkou a imidžom pri zachovaní daností, ktoré robia toto územie jedinečným.

Zoznam použitej literatúry

1. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2008. *Regionálna ekonomika a politika*. Materiál pre kurz o uchádzačov na FEŠRR na SPU.
2. BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch: trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura edition, 2008. 280 s. ISBN 978-80-8078-215-3.
3. BUČEK, M. 1992. *Priestorová ekonomika*. Bratislava : Edičné stredisko EU, 1992. 148 s. ISBN 80-225-0406-8
4. BUSHELL, R. – EAGLES, P. 2007. *Tourism and protected areas: Benefits beyond boundaries*. London : Athenaem Press, 2007. 352 s. ISBN 978 0 85199 022 4.
5. FALŤAN, L. – PAŠIAK, J. 2004. *Regionálny rozvoj Slovenska: východiská a súčasný stav*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 2004. 88 s. ISBN 80-85544-35-0.
6. FERNER, F.- K. 1994. *Marketing cestovného ruchu v praxi*. Bratislava : SPN, 1994. 154 s. ISBN 80-08-01978-6.
7. FORET, M. - FORETOVÁ, V. 2001. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha : Grada Publishing, 2001, 178 s. ISBN 80-247-0207-X.
8. GACÍK, M. – KIRIPOLSKÝ, M. 1995. *Makov*. Čadca : obec Makov, 1995, 164 s.
9. GERÁT, R. *Kysucké premeny*. 1987. Martin : Osveta, n. p. , 1987, 112 s.
10. GERÁT, R. a i. 2004. *Kysuce a Kysučania, Kysucká encyklopédia*. Čadca : Kysucké múzeum, 2004, 280 s. ISBN 80-967171-0-3.
11. GERÁT, R. – VELIČKA, J. – ŠČURYOVÁ, M. 1998. *Čadca a okolie*. Čadca : Mesto Čadca, 1998, 87 s. ISBN 80-968028-2-8.
12. GERÁT, R. – ŠČURYOVÁ, M. - VELIČKA, J. 2005. *Čadca, monografia mesta*. Čadca : Mesto Čadca, 2005, 343 s. ISBN 80-89172-03-2.
13. GOELDNER, CH. R. – RITCHIE, J. R. B. 2006. *Tourism principles, practices, philosophies*. Hoboken : Wiley 10. edition, 2005. 688 s. ISBN-13: 978-0471450382.
14. GÚČIK, M. 2001. *Cestovný ruch pre hotelové a obchodné akadémie*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo - Mladé letá, 2001. 109 s. ISBN 80-10-00520-7.

-
15. GÚČIK, M. – ŠÍPKOVÁ, I. 2004. *Globalizácia a integrácia v cestovnom ruchu*. Banská Bystrica : Slovak – Swiss Tourism. 2004. 146 s. ISBN 80-969261-0-1.
 16. GÚČIK, M. a i. 2004. *Krátky slovník cestovného ruchu a hotelierstva*. Banská Bystrica : Slovensko – švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu, 2004. 174 s. ISBN 80-88945-73-9.
 17. GÚČIK, M. a i. 2006. *Manažment cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Slovak – Swiss Tourism, 2006. 224 s. ISBN 80-88945-84-4.
 18. HABÁN, M. – OTEPKA, P. 2004. *Agroturistika*. Nitra : SPU v Nitre, 2004. 153 s. ISBN 80-8069-451-6.
 19. HABÁN, M. – OTEPKA, P. 2007. *Vidiecky turizmus a agroturizmus*. Bratislava, Nitra : NOI, 2007. 120 s. ISBN 978-80-89088-52-2.
 20. HORNER, S. – SWARBROOKE, J. 2003. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. (Aplikovaný marketing)*. Praha : GRADA Publishing, a. s. , 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9.
 21. JARÁBKOVÁ, J. 2007. *Vybrané kapitoly z cestovného ruchu*. Nitra : SPU v Nitre, 2007. 136 s. ISBN 978-80-8069-950-5.
 22. KASPAR, C. 1995. *Základy cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB, 1995. 142 s. ISBN 80-901166-5-5.
 23. KOLEKTÍV AUTOROV. 1996. *Špecifiká a efekty v cestovnom ruchu*. Bratislava : SPRINT, 1996. 271 s. ISBN 80-767122-8-4.
 24. KOPŠO, E. a i. 1985. *Ekonomika cestovného ruchu*. Bratislava : SPN, 1985. 413 s. ISBN 67-188-85.
 25. LOPUŠNÝ, J. 2001. *Hospodárska a regionálna geografia Slovenska*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB, 2001. 120 s. ISBN 80-8055-580-X.
 26. MARIOT, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda – Slovenská akadémia vied, 1983. 248 s.
 27. MARIOT, P. 2000. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Orbis Pictus Istropolitana, 2000. 158 s. ISBN 80-7158-169-0.
 28. MICHALOVÁ, V. – ŠUTEROVÁ, V. – NOVACKÁ, Ľ. a i. 2001. *Služby a cestovný ruch*. Bratislava : SPRINT, 2001. 523 s. ISBN 80-88848-78-4.
 29. NOVACKÁ, Ľ. 1994. *Hotelierstvo: ubytovacie zariadenia a ich služby (vybrané state)*. Bratislava : Sofa, 1994. 116 s. ISBN 80-85752-09-3.
 30. NOVACKÁ, Ľ. – KULČÁKOVÁ, M. 1996. *Klient v cestovnom ruchu*. Bratislava : Eurounion, 1996. 92 s. ISBN 80-85568-60-8.
-

-
31. ONDRIŠ, L. 1996. *Špecifiká a efekty v cestovnom ruchu: cestovné kancelárie, informačné zdroje, služby*. Bratislava : Sprint vfra, 1996. 271 s. ISBN 80-767122-8-4.
 32. PATÚŠ, P. – GÚČIK, M. 2004. *Manažment ubytovacej prevádzky hotela*. Banská Bystrica : Slovensko – švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu, 2004. 122 s. ISBN 80-88945-81-X.
 33. RAJČÁKOVÁ, E. 2005. *Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005. 120 s. ISBN 80-223-2038-2.
 34. SNIŠČÁK, V. – GONČÁROVÁ, Z. 2002. *Cestovný ruch – vybrané kapitoly*. Bratislava : Ekonóm, 2002. 116 s. ISBN 80-225-1615-5.
 35. SNIŠČÁK, V. a i. 1997. *Služby a cestovný ruch*. Bratislava : Ekonóm, 1997. 310 s. ISBN 80-225-0873-X.
 36. TÖDTLING, F. – MAIER, G. – BUČEK, M. 1998. *Regionálna a urbanistická ekonomika: regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava : Svornosť, 1998. 313 s. ISBN 80-8044-049-2.
 37. ZIGMUND, J. – ŠČRURYOVÁ, M. – VELIČKA, J. 2004. *Klokočov – Na ceste k prameňom*. Čadca : Magma, 2004. 224 s. ISBN 80-89172-02-4.

Ďalšie materiály:

1. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike, Vydalo: Ministerstvo hospodárstva SR, odbor cestovný ruch, 2005 [cit. 2009-20-12]. Dostupné na: <<http://www.economy.gov.sk/regionalizacia-cestovneho-ruchu-v-sr-5699/127384s>>.
2. Rozhodnutie Komisie z 9. decembra 1998 o postupoch na vykonávanie smernice Rady 95/57/ES o zbere štatistických údajov v oblasti cestovného ruchu.
3. World Tourism Organization, [cit. 2010-8-1]. Dostupné na: <<http://www.unwto.org/index.php>>.
4. Zákon č. 539 zo 4. novembra 2008 o podpore regionálneho rozvoja
5. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Čadca na roky 2009 - 2015
6. Analýza územia z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí v územnom obvode Čadca
7. KOLLÁR, Daniel 2005. Kysuce – Príroda. In *Krásy Slovenska*, 2005, č. 11 – 12, s. 8

-
8. KOLLÁR, Daniel 2005. Kysuce – Čriepky z histórie. In *Krásy Slovenska*, 2005, č. 11 – 12, s. 10
 9. KOLLÁR, Daniel 2005. Kysuce – Čadca. In *Krásy Slovenska*, 2005, č. 11 – 12, s. 14
 10. ŠČURYOVÁ, M. – VELIČKA, J. *Kultúrno-historické klenoty Žilinského samosprávneho kraja a Moravskosliezskeho kraja*. Čadca : Rozvojová agentúra ŽSK, n. o.
 11. ŠČURYOVÁ, M. – VELIČKA, J. 2007. *Po cestách a chodníčkoch Beskyd*. Čadca : Mesto Čadca, 2007.
 12. Kysucké osvetové stredisko. *Kalendárium Kysuce 2007*. Čadca : Magma, 2006
 13. Kysucké kultúrne stredisko v Čadci. *Kalendárium Kysuce 2010*. Čadca : Magma
 14. AISEC. *Vitajte v regióne Kysuce*. Bratislava : Dajama.
 15. Združenie žien v podnikaní. *Región Kysuce*. ISBN 80-968874-0-8.
 16. Mesto Čadca. [online] Dostupné na internete: <www.mestocadca.sk>
 17. Elektronická verzia týždenníka Kysuce. [online] Dostupné na: <www.e-kysuce.sk>
 18. Miestne združenie cestovného ruchu Oščadnica. [online] Dostupné na: <<http://zdruzenieoscadnica.sk>>
 19. Slovakia guide. Dostupné na: <<http://www.skg.sk>>
 20. Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR. [online] Dostupné na i: <<http://uzemia.enviroportal.sk/>>
 21. *Chránená krajinná oblasť Kysuce*. [online] Dostupné na: <http://www.klokocov.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=82&Itemid=60>
 22. Internetový portál Kysuce.SK: [online] Dostupné na: <<http://www.kysuce.sk/>>
 23. Obec Stará Bystrica, ubytovacie zariadenia. [online] Dostupné na: <http://www.starabystrica.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=101&Itemid=55>
 24. Obec Makov, [online] Dostupné na: <www.makov.sk>
 25. Obec Oščadnica, [online] Dostupné na: <www.oscadnica.sk>
 26. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. [online] Dostupné na: <<http://www.sopsr.sk/index.php?page=cinnost>>
-

-
27. Hotel Marlene. [online] Dostupné na: <<http://www.marlene.sk/penzion/index.html>>
28. Hotel Husárik. [online] Dostupné na: <<http://www.hotelhusarik.sk/>>
29. Hotel Lipa. [online] Dostupné na: <<http://www.hotel-lipa.sk/>>
30. Štatistický úrad Slovenskej republiky. [online] Dostupné na: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4>>
31. Park snow Veľká Rača. [online] Dostupné na: <<http://www.parksnow.sk/raca-zima/>>
32. Medzinárodný festival dokumentárnych filmov. [online] Dostupné na: <<http://www.etnofilm.sk/>>

Prílohy

- 1) **Príloha 1** Mapa okresu Čadce a okolia
- 2) **Príloha 2** Prírodné podmienky
 - Obrázok 1 Vojtovský minerálny prameň
 - Obrázok 2 Bukovský minerálny prameň
 - Obrázok 3 Korňanský ropný prameň
- 3) **Príloha 3** Kultúrno-historické podmienky a organizované podujatia
 - Obrázok 4 Skanzen v Novej Bystrici –Vychylovke
 - Obrázok 5 Milošovské kamenné gule
 - Obrázok 6 Goralské slávnosti v Skalitom
- 4) **Príloha 4** Ubytovacie zariadenia
 - Obrázok 7 Hotel Husárik
 - Obrázok 8 Hotel Marlene
 - Obrázok 9 Penzión Makov
- 5) **Príloha 5** Lyžiarske strediská
 - Obrázok 10 Stredisko Park snow Veľká Rača
 - Obrázok 11 Ski areál Skalité Serafinov
 - Obrázok 12 Ski Makov
- 6) **Príloha 6** Tab. 12 s ubytovacími zariadeniami

Mapa 1 okres Čadca a okolie

mesto Žilina (vzdialenosť od mesta Čadca cca 31 km)

Obrázok 1 Vojtovský minerálny prameň

Obrázok 2 Bukovský minerálny prameň

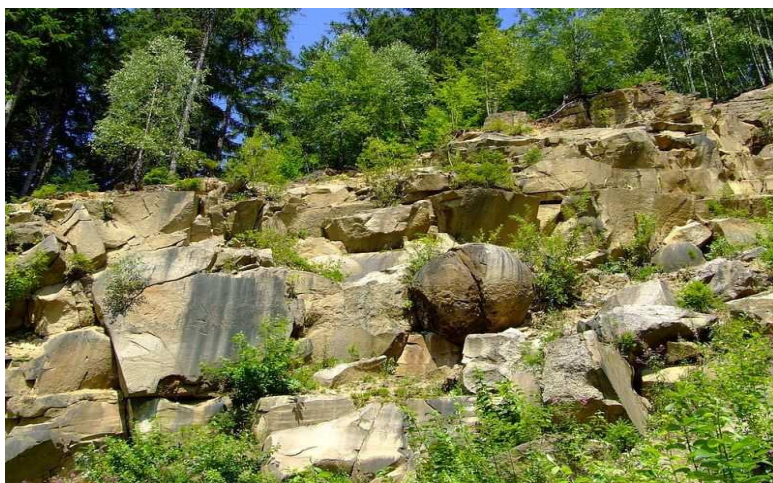
Obrázok 3 Korňanský ropný prameň

Obrázok 4 Skanzen v Novej Bystrici – Vychylovke

Obrázok 5 Milošovské kamenné gule

Obrázok 6 Goralské slávnosti v Skalitom

Obrázok 7 Hotel Husárik

Obrázok 8 Hotel Marlene

Obrázok 9 Penzión Makov

Obrázok 10 Stredisko Park snow Veľká Rača

Obrázok 11 Ski areál Skalité Serafínov

Obrázok 12 Ski Makov

Tab. 12

Evidované zariadenia poskytujúce ubytovacie služby v okrese Čadca r. 2009			
Por. číslo	Názov zariadenia	Umiestnenie	Kapacita (počet lôžok)
1	Turistická ubytovňa DOMES	Čadca – Podzávoz 448	20
2	Penzión CENTRUM	Čadca, Matičné námestie 289	24
3	Turistická ubytovňa	Čadca, ul. Športovcov 2581	37
4	Horská turistická ubytovňa HUGO	Čadca – Rieka 2547	18
5	Chata TRI KOPCE	Čadca – Rieka 2314	24
6	Penzión Astra	Čadca – Rieka 1334	11
7	Penzión Medea	Čadca, Palárikova 1152	10
8	Penzión u Jozefka	Čadca, Kukučínova 92	21
9	Hotel Lipa	Čadca, Matičné námestie 1	85
10	Privát	Čadca, Čadečka 5134	10
11	Školiace a ubytovacie zariadenie	Čadca, Palárikova 91	90
12	Ubytovňa	Čadca, Podzávoz 302	21
13	Tatra INN penzión	Čadca, Palárikova 99	16
14	Hotel Husárik	Čadca – časť Husárikov 2259	77
15	Ubytovanie u Mňa	Čadca, Slovanská cesta 1027	11
16	Privát	Čadca – Čadečka 2496	11
17	Nocľazky v ŽSR	Čadca, Slovanská cesta 968	31
18	Beneva	Čierne	8
19	Milan Jurga – Stavebná firma	Čierne	14
20	Pavol Staňo	Čierne	10
21	Turistická ubytovňa Magistrál	Čierne 175	40
22	Kolkáreň TJ Tatran	Krásno nad Kysucou	42
23	Chata Kmínek	Vysoká nad Kysucou	34
24	Motel Klokočov	Klokočov	35
25	Hotel Kysuca	Biely Kríž, Klokočov	50
26	Chata Klubina	Lesy SR š.p. Banská Bystrica	12
27	Penzión Kriváň	Nižná Korňa 509	45
28	Penzión Mária	Vyšná Korňa 834	33
29	Korzo Mária Kontríková	Vyšná Korňa 731	12
30	Ubytovňa Rudolf Chovanec	Nová Bystrica	8
31	Penzión Javornica	Čierne 162, Makov	55
32	Hotel FRAN v.o.s.	Kopanice 290, Makov	50
33	Penzión Makov	Trojačka 1, Makov	32
34	Hotel Bumbálka	Trojačka 92, Makov	70
35	Penzión Poľana	Makov 276	48
36	Hájenska s.r.o.	Kopanice 40, Makov	48
37	Chata Bačkárka	Kopanice 294, Makov	55
38	Tatranský dom	Kopanice 317, Makov	25
39	Penzión ADAM	Kopanice 9, Makov	24

40	Penzión Stará fara	Makov 57	20
41	Lyžiarsky klub Javorník	Kopanice 283, Makov	48
42	Penzión Javorník	Kopanice 226, Makov	70
43	Miroslav Macko	Kopanice 4, Makov	16
44	Penzión u Medvedíka	Čierne 30, Makov	16
45	Ubytovacie zariadenie-KR PZ	Čierne 25, Makov	16
46	Jozef a Simona Lučanová-ubytovanie	Makov 58	16
47	Gazdovský Dvor	Nová Bystrica Vychylovka	16
48	Motel DUO	Píla 761, Oščadnica	24
49	Motel STOP	Polesie, Oščadnica	24
50	Hotel Rača	Centrum, Oščadnica	36
51	Penzión Ealíky	Oščadnica	47
52	Penzión Fiesta	U Pika, Oščadnica	26
53	Penzión U Drevorubača	Spoločenský dom Oščadnica	20
54	Penzión Kyčšra	Ústredie, Oščadnica	46
55	Penzión Centrál	Ústredie 893, Oščadnica	40
56	Penzión Javorinka	Ústredie, Oščadnica	20
57	Penzión Holtan	Ústredie 289, Oščadnica	25
58	Penzión Solisko	Závozy, Oščadnica	37
59	Penzión Gájuz-Family	Oščadnica	44
60	Penzión RaMi, Zagraba	Oščadnica	60
61	Espresso Dedovka	Oščadnica	43
62	Chata Koliba	Dedovka, Oščadnica	35
63	Chata Plemenár	Dedovka, Oščadnica	38
64	Chata AVC	Dedovka, Oščadnica	59
65	Chata Čučoriedka	Dedovka, Oščadnica	144
66	Hotel Marlene	Dedovka 1799, Oščadnica	86
67	Rekreačné zariadenie Dolina	Korcháň, Raková	60
68	Penzión Silvester	Skalité č. 1150	30
69	Penzión Mária	Skalité č. 351	30
70	Penzión Cechospol	Skalité č. 288	30
71	Hotel Koloniál	Skalité č. 897	50
72	Ubytovňa TJ	Skalité č. 731	40
73	Hotel Bystričan	Stará Bystrica	45
74	Penzión Veselka	Staškov	20
75	Penzión Skalovka	Staškov	15
76	Chata Bukovina	Turzovka	46
77	Nákupné stredisko Smažák	Turzovka Vyšný koniec	20
78	Penzión Zimka	Turzovka	10
79	Doškoľovacie zariadenie	Zákopčie	50

Zdroj: Analýza územia z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí v územnom obvode Čadca, vlastné spracovanie